

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petič vrst a Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Rooseveltova poslanica Evropi

Organizacija sveta se ne sme razvijati v tej smeri, da bi iz posameznih dežel napravili kasarne, če se kot vazali ne bodo hotele podrediti sili

Washington, 15. aprila. br. Predsednik Zedinjenih držav je imel včeraj ob 11. dopoldne (ob 17. po srednjeevropskem času) v Washingtonu govor za 49-letnico ustanovitve panameriške unije. V svojem govoru je med drugim dejal:

Družina ameriških narodov izraža čast uniji kot politični formaciji narodov, ki je najstarejša na svetu. Vsi vemo, da nobena podobna grupacija v moderni zgodovini nima tako dolgega življenja in tako trdnih tradicij. Upravičeno smo lahko ponosni nanjo in še bolj upravičeno lahko pokažemo nanjo kot na simbol dela za mir prav v sedanjem času, ko se svet znova bavi z mislimi, da bi v vojno uredil svoje odnose. Naša grupacija predstavlja v nasprotju s tem vzoren sistem za pospeševanje skupne civilizacije in človeškega mira. V 50 letih, odkar se je pričelo delo za to formacijo, so bili doseženi že veliki uspehi. Državniki, ki so sodelovali pri njeni ustanovitvi in njenem razvoju, ki je dovedel do popolnega pomirjenja zapadne zemeljske poloble niso doživeli svoja dela slučajno, kakor ponekod trdijo. Mi nismo tega mnenja.

Amerika je dovolj bogata na divergentnih političnih, kulturnih in gospodarskih problemih. Tradicije teh raznovrstnosti interesov in težnje segajo prav tako globoko, kakor one v Evropi. Ni slučaj, če je ameriški svet doletela drugačna usoda kakor druge dele sveta. Tudi pri nas imamo velike razlike v jezikih, v rasah, v gospodarskih dobrinah, ki so vsaj tako velike kakor one v Evropi. Kaj nas je tedaj rešilo tragične usode, ki je stari svet že tolikokrat doletela? Odgovor je lahek in enostaven. Nastal je nov in močan ideal skupnosti narodov, ki se je rodil ob istem času, ko se je Amerika osvojila in postala neodvisna država. Rodil se je v spoznanju njenih državljanov, da je mogoče postaviti skupne cilje, ne da bi bili ogroženi interesi enega ali druge dela, ene ali druge države na našem kontinentu.

Rezultat tega spoznanja je bila unija, tipična ameriška tvorba. Zunanji izraz te tvorbe so naše panameriške konference. Nastale niso kot rezultat vojne, nego kot

rezultat volje po miru. Mi imamo svoje konference, ki se vršijo vsakih šest let. Drugod po svetu so bile doslej potrebne velike vojne, ki so iztrgale in upropačile posamezne države. Ko sem na konferenci 1. 1936 v Buenos Airesu pozdravil ameriške narode, sem poudaril, da bi nesmiselne in neuteleljene velike vojne v drugih delih sveta zadele v vsakem primeru tudi nas in da bi lahko na sto načinov ogrozile naše interese. Gospodarska propast kakor države, ki jo more povzročiti predvsem vojna, mora zaradi povezanosti sveta nujno škodovati tudi našemu precvetu. Ljudje niso ujetniki svoje usode, nego sužnji svojega duha. Zato je od njih samih odvisno, kako si izkujejo svoje življenje v okviru načel svobode in neodvisnosti.

Pred kratkim je vodja nekega velikega naroda dejal, da je njegova država ujetnica na Sredozemskem morju. Malo pozneje je drug državnik označil jamstvo, ki je bilo dano neki njegovi sosedni državi, kot akcijo, ki naj bi pomenila obkolitev in ogražanje njegove lastne države, torej kot akcijo, ki ogroža mir. Ali je sploh mogoče, da bi kak sporazum dveh miroljubnih narodov mogel ogroziti drug miroljuben narod? Ali naj potem tudi ameriška obljuba, da bodo Zedinjene države pomagale Kanadi, če bi bila kdaj napadena, pomeni ogrožanje mira?

V decembru 1. 1938 je v Limi 21 ameriških narodov podpisalo izjavo, s katero so se zavezali, da bodo vse svoje sile zastavili skupno za obrambo integralnosti svojih ustanov pred vsakim napadom. 1. 1936 je bil v Buenos Airesu sklenjen sporazum, da se bodo ameriški narodi v primeru vojne nevarnosti ali dejanske vojne, ki bi nastala na kontinentu, posvetovali, kako bi se nevarnost odpravila. Noben ameriški narod ni tega sporazuma smatral za akcijo, zaradi katere bi postal ujetnik v okviru drugih držav, ki bi ga obkolile in ogražale. Sleherni narod je smatral ta sporazum za mirovno jamstvo. Razlog za to je bil enostaven. Nobena ameriška država nima v načrtu napada na drugo državo in se ni niti od daleč ne bavi s hegemonističnimi zasnovami. Naši

interesi so medsebojno prepleteni in vsi vemo, da nobena ameriška država ne bo nikoli ogražala svoje sodele na ta način, da bi ji onemogočila dostop do surovin in do drugih gospodarskih virov, ki bi uničili njeno blagostanje. V takih okoliščinah so vse zavojnevalne sanje smešne in zločinske.

Ali pa res ni drugih metod, da bi se bolj pravično določila usoda narodov kakor po metodah, ki jih pred 1500 leti, ki naj bi se tudi sedaj zopet uveljavljale. Ameriški mir dokazuje, da obstajajo druge metode, in ta mir, ki ga danes proslavljamo, nikakor ne kaže nobenega znaka slabosti. Mi smo pripravljani ta mir ohraniti z vsemi silami, braniti ga proti slehernemu poskusu, da bi se naše ustanove izpodkopale ali ogražale neodvisnost kateregakoli člana naše ameriške družine. Če pa bi se vendarle kdo odločil za te metode in bi jih izvajal na gospodarskem področju, tedaj obljubljam, da bodo Zedinjene države z vsemi silami, ki jih imajo na razpolago, podpre ogroženo državo. Upam, da na ta način nobena ameriška država ne bo prisiljena odrediti se niti najmanjšemu delu svoje suverene svobode, pa tudi ne svojemu gospodarskemu razvoju in blagostanju. Solidarnost ameriškega kontinenta pomeni mnogo. To je dokazal tudi kongres v Limi. Zaradi nje pa ima družina ameriških narodov tudi pravico dati nasvete drugim narodom na svetu. Mi imamo višje, širše interese kakor pa samo obrambo našega kontinenta. Mi vemo, da bo napredek prihodnje generacije škrlil razdalje med stari in novim svetom, tako da bomo morali naše navade in način našega življenja prilagoditi razmeram v starem svetu.

V bodoče bodo letalske eskadre prav tako lahko preletele oceanse razdalje in napadle neposredno naše dežele, kakor sedaj lahko preletavajo evropska morja. V bodoče bo vsaka resna motnja gospodarskega življenja lahko pomenila propast vsega sveta. Zadržna generacija se je potrudila postaviti načela za skupno duševno življenje v Ameriki, prihodnja bo prisiljena sporazumeti se o enotnih živ-

ljenskih načelih in načinih z vsem svetom. Ustvariti bo treba sožitje na duševnem in gnetnem področju s starim svetom. Organizacija sveta pa se ne bo smela razvijati v tej smeri, da bi iz naših dežel napravila kasarne, če se ne bi hotele kot vazali podrediti kakšni višji sili. To se ne bo smelo nikoli zgoditi.

Za najboljšo obrambo našega kontinenta smatram upanje, da se bodo narodi okraj Oceana kmalu osvobodili misli, da je vojna neka trajna ustanova, ki se ji za vse čase ni mogoče odreči. Naš sporazum jim lahko služi za zgled. Naša volja po miru je močna. Taka volja se lahko organizira v vse bolj disciplinirano in porznovalno silo, kakor je ona, ki služi začasnim osvoboditvam in zavojenjavam.

To je poslanica, ki jo lahko da novi svet staremu svetu, ki lahko postane glasnik dobrega, ki lahko pokaže svetu pot do mira.

Nemška kritika

Berlin, 15. aprila. AA. (DNB). Nemški tisk pravi, da pomeni Rooseveltov govor, ki ga je imel včeraj po radiu, nadaljevanje obkoljevanja avtoritativnih držav. To je istočasno duh dolarskega imperializma. »Lokalanzeiger« piše: Roosevelt govori o miru in nevarnostih, ki mu pretijo, enako kakor Chamberlain, toda ta defenzivna politika pomeni vedno politiko rušitve mira. Roosevelt hoče politiko obkoljevanja avtoritativnih držav podpirati z gospodarskimi sredstvi. Zato hoče pridobiti tudi države Južne Amerike, vendar pa so v teku zadnjih 40 let Zedinjene države izvršile 16 oboroženih napadov na južno-ameriške države. Roosevelt skuša izzvati splošni spopad zato, da bi na ta način odvrnil javno mnenje od notranjih težav, s katerimi se morajo boriti Zedinjene države. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da je Rooseveltov govor primer, kako vodilni državnik demokratičnih držav ustvarjajo vojno razpoloženje. Pri tem naglašajo nevarnosti, ki ne obstojajo, kajti nobena država na svetu ne namerava napasti niti Zedinjenih držav niti katerikoli drugo ameriško državo.

Politični obzornik

„Razbita vaza slovenskih iluzij“

»Hrvatska straža« je objavila dolgovestno razpravo »Dinamika in panika kot čimteljci pri snovanju nove Evrope«. Pisec te razprave K. Rimarić-Volinski dokazuje upravičenost mednarodne politike osi Rim-Berlin. Kakšni so nazori Rimarić-Volinskega, se bodo naši čitatelji poučili iz tega le odstavka v omenjeni razpravi: »Zaman je jokati nad usodo Češke. Zaman je tožiti nad razbito vazo slavofilskih, moskofilskih in frankofilskih iluzij. Poraja se najnovejša Evropa. Ona malo diši po železu, po smodniku. Toda — hvala Bogu — ona najmanj diši po ženevski vonjavi (kot rožno olje), pa zastrupljeni (kot ciankali) limonadi. V najnovejši Evropi mora biti na čistem vsak sam s seboj in s svojim okoljem. Vsak mora vedeti za svoje mesto in za svoje možnosti. Fikcije in iluzije bodo izginile. V prvi vrsti ona o dragem »severnem striccu«, potem pa ona o liberalnem, svobodoljubnem, močnem in dragem zaščitniku, prepojenem s plemenitimi idejami iz leta 1789. in končno o — »slovenskih bratih«, »slovenskih sestrah« in o »germanski solidarnosti«. Ante Starčević je to že davno izrazil z izrekom: »Bog i Hrvati«, Italijani že davno pravijo »Italia fara da se«, Angličji nazivajo to »Splendid isolation«, Stalin mrmrlja o »kapitalistični zaokrožitvi« — a vsi skupaj, veliki in mali, »dobri« in »hudo« odklanjajo s temi izreki iluzije in izumetničene konstrukcije. Pa vendar se kažejo na obzorju neke konture, vedno določnejše in jasnejše, čim bolj se oddaljamo od starih fikcij. Konture? Kakšne konture? ... Dinamika in panika. Pri enih, ki vedo, kaj hočejo, ki so si znali postaviti cilj, se razvijajo določena skupina energij, določeni niz gibalnih sil, določeni dinamizem. Oni stopajo naprej. A kdor gre naprej — ta navadno zmaga tako v vojni, kakor v miru. Drugi so že dosegli, kar so mogli. Oni so že na svojem zenitu. Kot bogati rentierji oni samo čepi in tretjeto nad nagomilanim zakladom. Zato se pri njih razvija psihologija strahu, »Verfolgungswahn«, boje se svoje sence... Razvija se nekaj kompleksa, ki bi ga po Freudovi teoriji imenoval kompleks paničnih utvar. Ti ne gredo naprej: nimajo kam! Oni so zbog vsakega pripetljaja v paniki, v strahu...«

O korupciji drugod

V listu »Nova Hrvatska« čitamo: »Srečal sem te dni znanca, ki živi kot železniški uradnik v neki sosedni državi. Pohvalil se mi je, da je premeščen iz pokrajinskega mesteca v glavno mesto. Čestitil sem mu, mesto zahvale pa mi je rekel: »Ni nobenega povoda za čestitko! Premestitev me je stala 25.000, a bil sem primoran hočes-nočes to vsoto plačati, ker imam otroke na visokih šolah.« Priporimil sem, da ne morem verjeti, da bi si mogel z denarjem izposlovati svojo premostitev, pa mi je odgovoril: »Za Boga, ali res do danes nisi vedel, da se da pri nas z denarjem vse doseči?« Kasneje sem se jel zanimati za razmere, v katerih živijo v dotični državi, in sem se prepričal, da je govoril moj prijatelj resnico, ker sem izvedel: Premestitev višjega železniškega uradnika stane 30.000, nižjega uradnika 10.000, premostitev davčne ga uradnika 100.000, zlasti ako se prosi za premostitev v mesto, kjer je mnogo industrije, premostitev učitelja s kmetov v mesto 10.000, premostitev učiteljice s kmetov pa stane točno 18.000.«

Pritegnitev opozicije v angleško vlado

London, 15. aprila. i. Vedno bolj se zgoščujejo vesti o skorajšnji prenosni angleške vlade. »Daily Herald« trdi, da bo prenosna vlada izvršena še danes. V vlado bodo vstopili odlični predstavniki opozicije, predvsem Anthony Eden, Winston Churchill in bivši minister Duff Cooper. Ustanovljeno bo posebno ministrstvo za municijo, ki ga bo vodil Churchill. Eden bo najbrže vstopil v vlado kot minister brez portfelja s posebno misijo, da pomaga zunanjemu ministru pri ustvarjanju fronte mira, za katero se je Eden že od vsega začetka ogreval in zaradi česar je svojčasno prišel v nesoglasje s Chamberlainom in se je pozneje umaknil iz vlade. Taka sprememba v angleški vladi po mnenju lista najbolj jasno dokazuje, da je angleška javnost popolnoma solidarna in da se je angleška mednarodna politika od Monakova dalje temeljito spremenila.

Avenol odgodil potovanje v Ameriko

Zeneva, 15. aprila. br. Generalni tajnik Društva narodov Avenol bi moral odpotovati v Ameriko k otvoritvi paviljona Društva narodov na newyorški svetovni razstavi. Iz New Yorka bi odpotoval dalje v Kanado. Zaradi sedanjega napetega mednarodnega političnega položaja pa je svoj uradni obisk v New Yorku odgodil za nedoločen čas.

Londonska sodba o položaju

Na bodoči razvoj gledajo spet z večjim optimizmom — Zakaj Anglija ni odpovedala pogodbe z Italijo — Interes za Balkan

London, 15. aprila. b. Prvi odmev poslednjih Chamberlainovih izjav v londonskih političnih krogih kaže na zvišanje optimistične presoje mednarodnega položaja. Izhodišče povečane optimizma je v mnenju, da se je z novimi angleškimi jamstvi, ki obsegajo sedaj poleg Nizozemske, Belgije in Švice v zapadni Evropi še Poljsko, Rumunijo in Grčijo v vzhodni in jugovzhodni Evropi, zmanjšala nevarnost vojne. Vendar pa v tujakajšnjih političnih krogih še ne izključujejo možnosti novih zapletov. Po najnovejših poročilih iz Gibraltarja zlasti v španskem Maroku. Tudi v poljsko-nemških odnosih so še vedno ključne nadaljnji konflikti, četudi so tu povod z zadovoljstvom registrirali nemški demanti o nemških zahtevah napram Varšavi. Veliko zanimanje je povzročila včerajšnja vest iz Varšave o razgovorih, ki jih je imel nemški poslanik v Varšavi s poljskim zunanjim ministrom Beckom, o katerih pa ni bilo mogoče doslej zvedeti nobenih podrobnosti, ker so na obeh straneh zelo rezervirani.

V zvezi z nadaljnjim razvojem poljsko-nemških odnosov stopa spet v ospredje tudi vprašanje Gdansk. Nekateri današnji angleški listi izražajo domnevo, da je Chamberlain nasvetoval v tem vprašanju veliko popustljivost Poljski, in sicer v tem smislu, da bi Poljska sama tega vprašanja ne pretiravala v tolikšni meri, da bi že ob njem nastala nova napetost mednarodnega značaja. Seveda pa se v Londonu zavedajo, da pri sedanjem ozračju poljsko-nemških odnosov tudi v tem vprašanju niso izključena nova presenečenja, ki bi odprla nova področja neposrednih nevarnosti.

Veliko se v angleških političnih krogih danes razpravlja o vzrokih, ki so dovedli Chamberlaina do obzirnosti v pogledu italijansko-angleške velikonočne pogodbe. Opozicija je, kakor znano, zahtevala ves čas pred četrtkovno razpravo v spodnji zbornici odpoved te pogodbe, češ da je bila od Italije enostransko prekršena. Chamberlain pa opoziciji ni sledil in je še posebej poudaril na nevarnost takih korakov, ki bi bili prenašani in bi močno povečali že obstoječo nevarnost. Pravi razlog Chamberlainove previdnosti pa je po mnenju poučenih krogov v tem, da bi odpoved pogodbe pomenila, da se tudi Anglija odreka obveznosti spoštovati status quo v Sredozemlju. Italija bi lahko po mnenju teh krogov tako odpoved brez po-

sebne utemeljitve izbrala za nadaljnjo svobodno akcijo v sredozemskem prostoru. Chamberlain se je torej z ohranitvijo pogodbe zavaroval za bodoče za vse tiste primere, glede katerih je Anglija po Chamberlainovi četrtkovni izjavi sprejela konkretne obveznosti.

Predvsem poudarjajo, da je Chamberlain postavil zahtevo po ohranitvi statusa quo na Balkanu na povsem isto stopnjo kakor zahtevo po ohranitvi statusa quo na Sredozemskem morju, kakor tudi, da predstavlja angleško-francosko jamstvo za dve državi Balkanske zveze vsakokrat tudi ojačanje ostalih balkanskih držav. V zvezi s tem zatrjujejo v Londonu, da se bodo pogajanja s Turčijo nadaljevala in da ni izključeno, da bo v kratkem podana slična izjava za Turčijo, kakor je bila podana za Grčijo in Rumunijo glede jamstva za njuno mejo in neodvisnost. Glede Bolgarije obstojajo še nekatere težkote, vendar pa računajo v Londonu z možnostjo, da se bo tudi Bolgarija pridružila zapadnim silam. Nadalje trdijo, da je turška vlada ponudila svoje posredovanje za zблиžanje med Rumunijo in Bolgarijo.

Angleška pogajanja s Turčijo

London, 15. aprila. w. Diplomatski sotrudnik »Daily Maila« poroča, da pogajanja za angleško jamstvo Turčiji dovoljno potekajo in da bo lahko Chamberlain o njih že prihodnji teden poročal v parlamentu. V ostalem je imela Anglija vedno dobre odnose s Turčijo, nova angleška politika na jugovzhodu Evrope pa je potrebna že zaradi tega, da lahko angleške ladje neovirano plujejo skozi Dardanele, kajti le skozi ta prehod pridejo lahko Rumuniji na pomoč, če bi bila napadena. V zvezi s tem poroča sotrudnik lista, da so bila jamstva Rumuniji dana v zadnjem hipu in sicer na pritisk iz Pariza, ki je dal Rumuniji že poprej primerne zagotovila. Nadalje naglašajo »Daily Mail«, da se bo glavno delo pričelo že zdaj in da gre samo še za to, da dobe jamstva svojo praktično vrednost tudi z dogovori generalnih štabov.

Curth, 15. aprila. Beograd 10.—, Pariz 11.80, London 20.8725, New York 44.—, Bruselj 74.90, Milan 23.46, Amsterdam 236.65, Berlin 178.37, Varšava 84.—, Bukarešta 3.30.

Odgođen umik italijanskih prostovoljcev iz Španije

Proslava Francove zmage kot zaključitev državljanske vojne bo šele sredi maja

Pariz, 15. aprila. i. Po poročilih iz Burgo- sa je bila vojaška parada, ki naj bi predstavljala zaključek španske vojne in končno proslavo Francove zmage, znova odgođena. Prvotno bi morala biti 2. maja v Madridu, po zadnjih vesteh pa je odgođena do 15. maja. V pariških in londonskih krogih vidijo v tem nov manever, s katerim naj bi Italija zavlekla izpo nitev prevzetih obveznosti. Italijanska vlada je namreč sporočila v Pariz in London, da se bodo italijanski prostovoljci umaknili iz Španije takoj po tej paradi; očitno pa hoče Italija odložiti svoje čete v Španiji čim dalje, da bi mogla v primeru katerega konflikta s Francijo operirati tudi preko Španije. Pozornost je zbudilo tudi dejstvo, da si je Nemčija za svoje pomorske manevre; ki se bodo pričeli v ponedeljek, izbrala španske vodovje. V Španijo je že odplulo več nemških križark, več torpednih rušilcev in podmornic z vsemi potrebnimi pomožnimi ladjami. V Madridu se v ostalem vrše velike priprave za paradu, pri kateri bodo sodelovale vse čete, ki so se borile na strani generala Franco, le Maročane so odpravili domov. Sodelovalo bo nad 200.000 mož, ki bodo defilirali pred generalom Francom. Posobne oddelke bodo tvorili prostovoljci in tuje čete, ki bodo v strnjenih formacijah nastopile pri tej paradi, da tako manifestirajo neomajno prijateljstvo onih narodov, ki so pomagali, kakor pravijo španska uradna obvestila, premagati komunizem v Španiji.

35 nemških vojnih ladij v španskih vodah

Berlin, 15. aprila. w. Dne 18. aprila bo več nemških ladij odpotovalo na približno mesec dni trajajoče večbalno potovanje, med katerim bo obiskalo luke v Španiji, Portugalski, španskem Maroku in Tanger. Pri manevrih bo sodelovalo skupno 35 vojnih ladij. Verjetno je, da bodo ostale v španskih lukah do tako zvanega praznika zmage, ko bodo v Madridu priredili že napovedano veliko vojaško paradu.

Gibraltar pripravljen za obrambo

London, 15. aprila. i. Reuter poroča iz Gibraltarja, da se tam mrzlično nadaljujejo utrjevalna dela proti Španiji. Vse ceste, ki vodijo iz Španije v Gibraltar, so močno zastražene in zaprte z barikadami. Včeraj so začeli tudi graditi utrdbe in barikade v tako zvani admiralski luki.

Italijanski prostovoljci v francoski vojski

Ajaccio, 15. aprila. br. Zveza bivših bojnikov je priredila akcijo za pridobitev Italijanov, ki niso francoski državljani, da bi se kot prostovoljci prijavili v francosko vojsko. Včeraj se je za prostovoljce prijavilo 500 Italijanov v Ajacciu.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Likvidacija palestinskega problema

Nov načrt angleške vlade, ki so ga židje in Arabci že načelno odobrili

London, 15. aprila. i. Glede na razvoj mednarodnega položaja si angleška vlada na vsi moč prizadeva, da bi čim prej likvidirala palestinski spor. Sedaj je vlada izdelala nov načrt za ureditev palestinskega problema. Po tem načrtu naj bi se z ureditvijo določila prehodna doba 10 let. V prvih 5 letih bi se lahko naselilo v Palestino po 15.000 Židov na leto, pozneje pa bi se doseljevanje Židov popolnoma ukinilo. Po preteku 10 let bi postala Palestina popolnoma samostojna in neodvisna država. V prvih dveh letih bi ostal an-

gleški visoki komisar še nadalje predsednik vlade, v kateri bi bila tretjina članov Židov, dve tretjini pa Arabcev. Vsakemu ministru bi dodeljen en angleški svetovalec. Poleg tega bi prišla vsa zakonodajna oblast v roke domačinov.

Židje so na ta predlog že pristali, Arabci pa so v načelu že dali svoj pristanek, vendar pa so izrazili nekatere pomisleke in zahtevali še nekatere spremembe. Pogajanja potekajo naglo in ugodno in računajo v Londonu, da bo palestinski problem v najkrajšem času likvidiran.

Žarišče kulturnega in prosvetnega dela v Mariboru

K jutrišnjemu običnemu zboru uspešno in plodonosno delujoče Zveze kulturnih društev

Maribor, 15. aprila. Jutri se zbere v Mariboru obični prosvetni pionijski, da prisostvujejo običnemu zboru Zveze kulturnih društev v Mariboru. Intenzivno narodno prosvetno delo ob naši meji je danes potrebnejše kot kdajkoli. Zaradi tega pa pripada v tem času običnemu zboru pomembna kulturna matiča, kakor je Zveza kulturnih društev v Mariboru, tem večja važnost. ZKD ni samo izposojalnica knjig in raznih odrskih del, njen pravi smisel, njeno poslanstvo sega veliko globlje. Njena naloga je, da pomaga posameznim običnim prosvetnim edincem k dosegu prosvetnih ciljev in da vodi računa o bilanci tega prosvetnega delovanja posameznih eksponiranih običnih točk. Napredek in prosveta, to je vzviseno geslo postrvovalnih in idealnih stremiljenj vseh prosvetnih delavcev in kulturnih pionirjev ob meji, ki delujejo pod okriljem mariborske ZKD.

Nazivlje raznim težkotam je delovanje mariborske KD vendarle plodonosno, koristno in uspešno. V mariborski ZKD, ki obsega ozemlje bivše mariborske oblasti, je vključenih danes 313 društev. Med temi je 63 ustanovnikov in 250 rednih članov. Od vključenih društev je največ s šolskih, ki jih je 101. Knjižnic je 31, čitalnic, prosvetnih ter izobraževalnih društev 38, pevskih društev 14, dramskih društev in odrov 11, gasilskih čet 18, godbenih društev 6, narodno obrambnih 25, dobrodelnih 13, športnih 6, stanovsko strokovnih 43, raznih drugih društev pa 7. Vsa ta društva štejejo okoli 20.000 članov. Od 132 društev, ki so poslala podatke in ki štejejo 10.230 članov, je imelo 96 društev knjižnico. Te knjižnice imajo 42.175 lastnih knjig ter 1641 knjig ZKD.

5029 oseb si je izposodilo skupno 39.162 knjig. To visoko število nam pravi, da naš obični narod prav rad sega po dobrem čitavi. 63 društev ima svoj lasten oder. Na teh odrih je bilo 300 predstav. 14 društev ima svoj lutkovni oder s 75 lutkovnimi predstavami. 15 društev ima lastno godbo in so te godbe imele lani 153 godbenih nastopov. 16 društev ima tamburadski zbor, 29 društev pa pevski zbor. Ti pevski zbori so imeli 180 pevskih nastopov. 73 društev je organiziralo v pretekli poslovnici 422 predavanj, 71 društev pa je imelo 420 raznih drugih prireditev, tako na primer akademije, tekmice, izlete itd.

Ce upoštevamo prosvetno delo tudi onih 181 društev, ki niso pravdočasno postregla s konkretnimi podatki, lahko trdimo na podlagi tehtne cenitve, da ima 240 društev najmanj 80.000 knjig in da je bilo 10 do 12.000 osebam izposojenih do 90 tisoč knjig.

Poučne so tudi številke o premoženju 132 društev. Tudi te številke kažejo živahno delavnost v mariborski ZKD vseh njenih prosvetnih edincih. Tako izkazuje vrednost nepremičnin 5.071.000 din, napram 4.100.000 din v letu 1937. Vrednost premičnin pa je 1.901.230 din, napram 2.300.000 din v letu 1937. Gotovina izkazuje 340.350 din, napram 273.000 din v prejšnji poslovnici. Ostanke premoženja teh društev pa znaša 5.822.810 din.

Ob vsem tem lahko razberemo, da je bilo delovanje lepega števila običnih prosvetnih postojank pod okriljem ZKD v Mariboru zelo razveseljivo. Na prvem mestu so seveda šolske edince. Zvezni odbor je bil zmerom v najtesnejšem administrativnem stiku s svojimi edincami. Dopolnjevanje med Zvezo in članicami je bilo

prav živahno. Omeniti je tudi razsvetlovanje Zveze kulturnih društev ob priliki 10-letnice obstoja naše države na časa laškega Mariborskega tedna. Javna kritika se je o tej priložnosti zelo ugodno izrazila.

Izmed odsekov so delovali predvsem knjižničarski, predavateljski, dramski ter odesk za kine in radio. Knjižničarski odesk je ustvaril dve novi knjižnici in sicer v Lendavi in v Radvanju. Izmenjane so bile 4 knjižnice in sicer v Kalobju, pri Sv. Marku na Remniku in v Cirkovcih. Zveza ima sedaj še 90 knjižnic s 5462 knjigami. Od teh je v okviru društev 60 knjižnic s 3000 knjigami, v okviru knjižničnih odborov, oziroma šol pa 30 knjižnic s 1862 knjigami.

Predavateljski odesk je imel lani običajne težave. Dramski odesk se je počel z izposojevanjem dramskih knjig in z izpopolnitvijo dramske knjižnice. 73 včlanjenih društev je bilo izposojenih skupno 380 gledaliških iger, 12 nečlanov pa 33 gledaliških iger. Odesk za kine je preskrbel lani kulturni film »Gore kličejoc«.

Podrobno, vstajajo se to prosvetno delo, ki sasilni priznanje vse naše javnosti. Naj bi bilo to delo tudi vnaprej uspešno in plodno. Naj bi si čim več eksponiranih običnih postojank. Povezalo naj bi se te naše edince ter jih usmerilo k sistematičnemu ljudsko prosvetnemu delu. Slej ko prej velja pri širjenju prosvete med našim običnim ljudstvom geslo po besedah našega velikega Aškerca: »Napredek in prosveta, to naša bo osveta!« Hkrati pa želimo, da bi jutrišnji zbor delegatov mariborske ZKD sprožil čim več koristnih smernic in pobud v prid našemu običnemu ljudstvu, v prid Jugoslaviji.

Zborovanje trgovcev ljutomerskega sreza

Zelo dobro običan občni zbor Zdrženja trgovcev za srez Ljutomer

Gornja Radgona, 15. aprila. Včeraj so se zbrali trgovci iz vsega Ljutomerskega sreza v obični Gornji Radgoni k običnemu zboru združenja, da manifestirajo za skupnost trgovskega stanu in da opisejo težkote in svoje težnje.

Obični zbor je vodil dolgoletni agilni predsednik g. Venčeslav Vilar iz Ljutomera, ki je uvodoma predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. in pozdravno brzojavko ministru za trgovino in industrijo ter plamenne pozdrave raznim narodajnim činiteljem. Ti predlogi so bili sprejeti soglasno. Nato je predsednik pozdravil navzočega tajnika Zveze trgovskih združenj g. dr. Pustiška, zborničnega svetnika g. Hrastela in še druge zastopnike oblasti, korporacij in udruženj.

Iz obširnih in izčrpnih referatov posameznih odborov je bilo razvidno, da je trgovstvo običnega ljutomerskega sreza složno v borbi za svoje pravice. Trgovstvo se sveda, da je v teh težkih časih tudi država v težkem položaju in zato se trgovstvo udeležuje pri vseh socialnih, humanitarnih in drugih akcijah in sicer po svojih gospodarskih in finančnih močeh in vsak po svojem osebnem nagnjenju. Trgovski stan se bori z velikimi težkotami, posebno tu ob meji. Težka bremena, ki pritiskajo trgovski stan, so velika ovira zdravemu razvoju in razmahu trgovstva. Borba za pravilno razdelitev bremen in dajatev, borba proti privilegirani trgovini in proti sušmarstvu ter razne neelojalne konkurence silno ovirajo naš trgovski stan, ki mora poleg svojega rednega dela posvetiti tem raznim problemom mnogo pozornosti in časa. Tudi izkoriščanje našega trga po tujih podjetjih je veliko, kar gre brezdomno na škodo našega trgovskega stanu, pri katerem ostane kapital doma, dočim ga tuja podjetja odnašajo v tujino.

Poleg vseh teh preutih vprašanj se trgovski stan sveda, da je treba tudi naš kmetijski stan, ki je običen glavni producent in konsument gospodarsko in kulturno dvigniti in ga osvoboditi konservativ-

nosti. Če bo kmetijski stan sel z duhom časa, bo tudi trgovski stan imel od tega koristi, kajti kmet se bo zavedal, da je skupnost med trgovskim in kmetijskim stanom nujna potreba.

Vsa poročila in vsi sklepi, kakor tudi proračun in obračun so bili odobreni soglasno.

Zelo pomemben je bil predlog, da trgovci zgradijo v Ljutomeru svoj trgovski dom. Upravni odbor bo v ta namen izvolil poseben odbor, ki bo pripravil vse potrebno, da se ta načrt uresniči. V domu naj bi bila pisarna združenja, prostori za gremialno šolo, prostori za trgovsko nadaljevalno šolo in še drugi lokali. Nadalje je dobila uprava pooblastilo, da sestavi poseben pravilnik za pomočniške izpite, ki bo v korist pomočnikom, kakor tudi trgovcem.

Za delegate za glavno skupščino trgovskih združenj so bili izvoljeni: g. Venčeslav Vilar iz Ljutomera, g. Sencar Metod iz Strigove in g. Korosec Franc iz Gornje Radgone.

Spregovoril je še tajnik združenja g. dr. Pustišek, ki je dal pospešila v raznih zadevah, kakor tudi o uspehih in delu centralne. Dotaknil se je naše zunanje trgovine i. t. d.

Zbor trgovcev so pozdravili še g. Lomčič, kot zastopnik občine Gornja Radgona, g. Potočnik, kot zastopnik občine Ljutomer in g. Korosec kot zastopnik občine Sv. Jurij ob Ščavnici.

Končno so se navzoči dotaknili tudi vprašanja notranje ureditve države in složno izrazili mnenje, da bo notranja konsolidacija naše države sigurno mnogo pripomogla pri dvigu trgovskega stanu, ker se bodo trgovski stiki med posameznimi deli države še bolj poglobili. Obenem pa bo konsolidirana država lažje pospevala vprašanje naše zunanje trgovine več pozornosti.

Trgovstvo običnega ljutomerskega sreza je pokazalo složnost in borbo za svoje pravice, obenem pa globoko nacionalizem in ljubezen do naše domovine.

Problem naše srednje šole

Temeljna načela angleške šolske izobrazbe — Univerzi v Oxfordu in Cambridgeu

Ljubljana, 15. aprila

II. V juliju 1937 je izšel v »N. Fr. Presse« članek o vzgoji gentlemena. Iz tega članka naj povzamem na kratko le tiste odstavke, ki so za nas važni (brez komentarja).

Nenadoma je umrl mladi mož: mlada vdova — mati — je prišla z otrokom v finančne stiske. Nekemu prijatelju — ne Angležu — je tudi potegnila to svojo bol, da le pod najtežjimi osebnimi prikrajšanji lahko plačuje solino za svojega sina; nakar se je ta začudil: »Zakaj pa ne pošljete svojega sina v državno šolo, kjer je pouk brezplačen?« — »Pa vendar ne mislite tega resno?« — je vprašala mati presenečeno. »Saj vendar ne morem dopustiti, da mi pokvariš z angleščino mojega sina?« Šlo je tu za res napredno mislečo ženo, ne snobistično, — in imela je prav. Jezik sošolcev zapusti svoje sledove na vsakem učenju — zato postane to lahko odlično znanj, ko govori jezik »rečevalca« ali jezik »poslušnikov«.

Od ust pritrjena solina tiste matere je investicija, ki jo bo nekdanji njen sin — vsaj ona tako upa — vrnil z obrestmi in obrestmi obresti. Gospa Smith ne more zagotoviti svojemu sinu poti v življenje, a zavrniti mu jo more, zato ona varčuje in si pritrjuje od ust ter ga pošilja v Public School.

Public School se tako paradoksalno imenuje, ker ni javna in tudi ni nadzorovana po oblasti. Ona je privatna, začne s Private School (5 do 9 letnih), nato sega preko Preparatory School (9 do 14 letnih) in Public School (14 do 18 letnih) do Oxforda in Cambridgea (univerze).

Vsi, ki pišejo o Angležih, pravijo, da so »drugačnejši« kakor drugi ljudje. Seveda Angleži so o sebi globoko prepričani, da so ljudje in sicer »first class« in vsi drugi nekako drugorazredni ali celo tretjerazredni. V dnu duše jim leži skrivna zelo kulturna oblika tistega »instinkta«, ki je dal starim Grkom kolektivni pojem »barbarja« — »tujca«.

Ce vprašamo Angleža, kaj vpliva tako na osebnost njih naroda, potem bo najprej omenil vzgojo v »Public Schools«. Public School je — tako vsaj trdijo pripadniki sedanjenj vzgojnega sistema — tista oblika, v kateri se vlijeja duh in značaj Angleža kot »Ruler of the world« (vladarja sveta). Te šole segajo več stoletij (od leta 1382) nazaj in so bile ustanovljene s namenom, da vzgajajo narasčajočo vodilno državno službo. Cilj teh Public School ni natpanje duha z znanjem, ampak skovanje značaja — tisto tipično duševno zadržanje, ki ga Anglež sam imenuje »Public School Mind« (duševnost Public Schoola) in čigar najvišji ideal je

v »fair play«. »To be good Iosepe« (izgubiti z dostojnostjo), to je najvišja pridobitev (a ne vedno dosežena) Public School vzgoje. Cricket in tennis služita za šolanje značaja, ne samo za šport. Šport je vzgojni instrument gentlemena. — V plemeniti osebnosti disciplini se družita pogum in neustrašnost. »Bitka pri Waterloo« je bila dobljena na igriščih Etona — je rekel vojvoda Wellington. Skupno življenje v Boardings School-u rodi socialne oblike in zveze, ki postanejo odlične za vse nadaljnje življenje teh dijakov. Ni treba, da se kdo imenuje »Old Etonian« ali »Old Harrovian« — že manjše in jezik ga izhaja kot takega — in to mu še vnaprej zagotavlja višje družabno stališče. Zato je ta ideal — Public School za vsak vsega naroda, ker izhaja v vse sloje prebivalstva.

Stari univerzi Oxford in Cambridge imata disto posebno stališče, ne samo v Angliji, ampak v vsem svetu. Vse druge univerze v Angliji, ki goje manjšo kot druge univerze po raznih državah, se imenujejo provinčialne univerze (celo tista v Londonu) — ali ti dve sestrji (Oxford in Cambridge) sta več kot to: oni sta mikrokosmos angleškega intelektualnega življenja. Tu se združujejo duševno najbolj razboriti absolventi Public School in pa potom stipendij izbrana intelektualna elita velike mase — v poroki »aristokracije rojstva in posestva« z »aristokracijo duha«. Tu je kovačnica, kjer se prekujejo bodoči voditelji svetovnega imperija. Tu naj dobi duh svojo najvišjo izobrazbo in istočasno naj se postavi kulturni standard za ves narod. Etonski specializacija in gojitev drugih gospodarskih ved in potreb prevzemajo provinčialne univerze.

Kaj stane takšna privatnašola?

Oxford letno 300 funtov, Public School letno 200 funtov, skupni študij okrog 2 do 3 tisoč funtov! Zato mora biti dijak res nadarjen, da se izplača takšen strošek. Seveda tudi tu odločata v najvišjem uspehu: bogatstvo, družabne zveze, znanje in sposobnost.

(Do tu izveleček iz članka »N. Fr. Presse«.)

Oktober 1937. je izšla še mala notica, da namerava avstrijska vlada ustanoviti nekakšno »elitno šolo za srednješolski študij«. Za sprejem v to šolo naj bi bilo odločilno: »Zelo strog princip izbora po ključu; nadpovprečna nadarjenost; domoljubno prepričanje in družinski dijak.« Ti absolutni bi imeli absolutno pravico do nastavitve v državni službi. Ta šola pa bi nosila naslov »Dollfus-Akademie«.

O načrtu šole pri nas pa prihodnjiki. Dr. S.

Obletnica smrti dr. Ferda Lašiča

Maribor, 14. aprila

V ponedeljek 17. t. m. bo prva obletnica prave smrti nepozabnega nacionalnega borec dr. Ferda Lašiča, zaslužnega predsednika mariborske CMD, zavednega šolca, vzornega in borbenega nacionalista, ki nam je dajal vsem svetel vzgled požrtvovalnega nacionalnega delovanja.

Na široko je zaznala vrzel ob njegovi smrti. Osmislil je na posledica zavratne bolezni v času, ko bi ga najbolj potrebovali in ko nam tako zelo primanjkuje postrvovalnih moči in borec njegovega kova in njegove značajnosti.

Globoko je zaoral ledino na torišču vztrajnega narodno obrambnega dela. Ob prvi obletnici njegove smrti pozivimo spomin na njegov svetel lik, na njegovo močno osebnost, ki nam vodi vzor in spodbuda v naših dneh. Slava spominu dr. Ferda Lašiča, čigar spominu se bomo najljepše oddolžili s prispevki v dr. Lašičev narodno obrambni sklad.

Š A H

Turnir v Zagrebu

V XI. kolu je Pire doživel že drugi poraz na tem turnirju. Tomović je v Nimcevičevi obrambi igral nasproti njemu kot beli izvrstno. Pire je svojo slabšo pozicijo sicer nekoliko popravil, a je nato s tvegano igro nasprotniku omogočil dobiti celo točko. Filipčič je remiziral s Kalabarjem, s čimer je dobil nasproti mojstru 4 točke in dobil naslov nacionalnega mojstra. Vuković ni mogel nasproti Aviroviču doseči ničesar in se je moral zadovoljiti z delitvijo točke. Rožić je igral slab nasproti Broderju in se je, ko je zgubil figuro, vdal. Petek je prišel nasproti Preinfalku že v znatno bolj-ši položaj, vendar je Preinfalku nato uspelo popraviti svojo pozicijo. Ob prekinitvi ima nade na remis. Vidmar ml. in Schreiber sta po mirni igri remizirala. V španski partiji med Kostičem in Lešnikom utegne pri do presenečenja. Lešnik je spretno manevriral in je bila partija prekinjena v položaju, kjer ima dobre izgleda na zmago. Dr. Vidmar je brez igre dobil nasproti Furianju, ker je slednji zaradi smrti svojega očeta izstopil iz turnirja. Zaradi tega je tudi Kalabarju pripadala cela točka v prekinjeni partiji s Furianjem.

V XII. je Kalabar presenetljivo remiziral s Kostičem. Lešnik in Tomović sta prekinila v nejasnem položaju. Preinfalk je nadigral Filipčiča in gladko zmagal. Vuković je dobil točko od Furianja. Schreiber je porazil Rožića, ki prav gotovo ne spada na ta turnir. Broder je kot črni spregledal nasproti Aviroviču kraljico in je partijo predal. Pire je z močno igro porazil Vidmarja ml. Dr. Vidmar je v znatno ugodnejšem položaju prekinil s Petkom.

Stanje po 12. kolu: Kostić 8 (1), Vuković 7, Preinfalk 7½ (1), Pire 7½, dr. Vidmar 7 (1), Schreiber 7, Tomović 6½ (1), Broder, Vidmar ml. 6½, Lešnik 6 (2), Avirovič 6, Filipčič 5, Petek 3 (2), Kalabar 2½, Rožić 1.

Tradicionalni monstre brzoturnir.

Ljubljana šah. podzveza (Slovenska šah. Zveza) priredi tudi letos pod svojim okriljem tradicionalni monstre-brzoturnir. ki se bo vršil 7. maja t. l. v dvorani hotela »Miklič«. Za udeležence so določene točke številne in dragocene knjižne nagrade. Podrobnosti bodo objavljene kasneje. Odbor ljublj. šah. podzveze.

Nove redukcije?

Maribor, 14. aprila

Spet doživlja naše tekstilno delavstvo nov udarec. To je v zvezi s kompleksom težav, s katerimi se mora v zadnjem času boriti mariborska tekstilna industrija. Zlastno vesti prihajajo toplot iz tvornice Zelenka & Co., kjer bodo ponovno reducirali delavnost. V tem primeru gre za tisoče. Novostno redukcije preči okoli 250 tisočakov, ki so pretlačili ročnoladni obetja. Le nepričakovano uvoz bombarda bi utegnil preprečiti nevarnost redukcije. Žel se, da se skušalo podjetje urediti zadevo s skrajšanim delovnim časom, tako da bo tvornica obratovala le tri dni v tednu.

Da se obvaruje delavstvo pred novo nevarnostjo, je lastništvo podjetja skupno s predstavniki posameznih delavskih strokovnih organizacij in z obratnimi zaupli-

Kolesarji se pripravljajo na novo sezono

Letos se nam obeta več zanimivih kolesarskih prireditev

Ljubljana, 14. aprila

Tudi za ljubitelja zimskega športa je po zimskem počitivanju nastopil čas aktivnega udejstvovanja. Ze se v časopisju pojavljajo prvi znaki s pozivi k verifikaciji, k dirkam, izletom itd. Tako n. pr. čitamo vest o kolesarskem »cross-country« (vožnji in hoji s kolesom po mešanem terenu — po polju, gozdu, navzgor, navzdol, čez jarke, ograje, bregove itd., to je po neznani poti, od 3 do 10 km dolgi, zaznamovani le z vidnimi znaki kakor s papirjem, barvo, apnomi), ki bo 16. maj na Rožniku. — To bo za ljubljanske kolesarje kroge nekaj novega, ker se ta način tekmovalstva pri naših kolesarjih še dolgo leta ni izvajal, a je pri močnejšem stalno na sporedu v zgodnjem spomladanskem času.

Z druge strani pa se spet silijo o zanimivih krožnih kolesarskih dirkah, ki se že nekaj let s tem levajajo na področju progi. Da bo ta prireditev letos, 7. maja, najzanimivejša od vseh, kar jih je do sedaj bilo na tej progi, je brez dvoma, kajti prireditev — Hornemova kolesarska sekcija — je na organizirano kot navadno skupinsko tekmovalstvo juniorov in prvorazrednih, temveč po sistemu »handicapa«, t. j. da se šibkejšim dirkačem da v začetku tekmovalstva nekakša prednost, ki jo morajo med tekmovaljem najboljši dirkači pridobiti in se tako h koncu dirke doseže

enotna klasifikacija. Tako bo n. pr. pri tej dirki, ki znaša 8 krogov ali 60 km, razlika med začetnimi juniorji in začetnimi dirkačnimi prvaki 5 in tri četrt minute; med tema dvema skupinama so še štiri skupine, katerih vsaka ima od druge določeno prednost. Start bo torej nekakšno sledeč: a) najšibkejši juniorji; b) 2 minuti za a) nekoliko boljše juniorji; c) 1 in pol minuti za b) še boljše dirkači; d) 1 minuto za c) prav dobri dirkači; e) tri četrtine minute za d) najboljši dirkači; f) pol minute za d) dirkači prvaki. Vsa razdelitev dirkačev po skupinah bo vsaj približno določena na podlagi dosedanjih izkušenj, pridobitih v tem dirkaškem udejstvovanju in sposobnosti posameznika. Za točnejšo kategorizacijo bodo prireditelji tudi zaključili prijav, ki morajo dospeti vse do vključno 2. maja na naslov: Jas in sin, trgovina koles in avtomobilov, Ljubljana, Tyrševa 4 & 5, in se po njem prijavijo na tobo upoštevati.

Da bi prireditelji ustregli tudi želji kolesarjev-turistov, je še tam določena tekmovalstva v zaključni skupini na 18 km ali dva kroga. Ta skupina bo sestavljena iz končne svoje vožnje pred štartom prirediteljskega mesta bo na »handicape« 15, za kolesarje-turiste pa 7.

Podrobnejši program bo objavljen pravočasno.

Beležnica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 15. aprila katoličani: Helena
JUTRI: Nedelja, 17. aprila katoličani: Benedikt
DANASJE PRIREDITVE
KINO MATICA: Roža
KINO UNION: Alarm
KINO SLOGA: Vest človeštva
KINO MOSTE: Trije tovariši in Arena krvi in ljubezni
KINO ŠKICA: Pustolovščina Marca Pola
RIBARSKO DRUŠTVO občni zbor ob 20. hotel Metropoli
UDRUŽENJE JUGOSLOVENSKIH INŽENJERJEV IN ARHITEKTOV sekcija Ljubljana, občni zbor ob 19.30 v društvenih prostorih, Kongresni trg 1/II, Kazina
DRUŠTVO »SOČA«-MATICA predavanje dr. Branka Vrčona »Elementi mednarodnega razvoja« ob 20.30 v salonu pri »Levu«
TRADICIONALNI PLES KONSERVATORISTOV ob 20.30 v Kazini
SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE »Dobri voljak ševčik« ob 20.15
PRIREDITVE V NEDELJO
KINEMATOGRAFI ISTI SPORED
GASILSKA ZAJEDNICA dravske banovine občni zbor ob 9. v veliki dvorani Uniona
ZDRUŽENJE URADNIKOV PTT STROKE KR. JUGOSLAVIJE, SEKCIJA LJUBLJANA občni zbor ob 15. v dvorani kolodvorske restavracije
ZVEZA GOSPODARSKIH POMOČNIKOB občni zbor ob 18.30 v Čopovi ul. 3
ŠKOLSKI GLEDALIŠKI ODER NA VIČU »Mežnarjeva Liza« ob 20.15 v Školskem domu
DEŽURNE LEKARNE
DANES IN JUTRI: Dr. Picoli, Tyrševa cesta 6, Hočvar, Celovška cesta 62, Gartner, Moste — Zaloška cesta
MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljala od sobote do osmih zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnica Dr. Zilk o Jožica, Pleteršnikova ul. 13/I, telefon št. 47-64.

Ozpod sita

Na velikonočni ponedeljek sem gredoč iz Podutika srečal v Šiški na Vodnikovi cesti štiri izletnike, ki so bili najbrž na Sv. Katarini. Trije so imeli vsak po en velik šopek najmanj po 50 cvetov blagajane. V bližini je stal stražnik v paradižni uniformi. Vse to cvetje ga ni zanimalo, morda ga tudi ne pozna. Eden teh fantov je, videč stražnika, hitro pobasal šopek v aktovko, drugi so nemoteno nesli šopek v rokah.

Ce se seveda celo ob takih dnevih, ko vsakdo ve, da gre na stotine ljudi na Sv. Katarino, nihče ne zveni za take predpise, potem je sploh škoda, da se o tem piše. Potem kar prepuščamo, da bodo taki divjaki to rožo kar za vedno zatrli. Seveda stražnik niti najmanj ni reagiral na to ter tega tudi ni opazil.

Ze opetovano smo na tem mestu opozorili, da vsaj za asfaltirane ceste ne odgovarjajo brezovne mefle in da bi bilo treba kaj drugega ukreniti. Toda to je bilo do sedaj brez uspeha. Samo škropljenje ne zadostuje. Saj ni glavni namen, da so ulice mokre, ker v vročih dneh ta voda itak v najkrajšem času izhlapi, temveč mora biti namen, da se odstrani prah. Pa tudi škropljenja ni. Včeraj, ko je pihal močan veter, je bilo mesto popoldne kar zavito v oblake prahu, kje so bili zjutraj in popoldne škropljeni avtomobili?

Kjub vsem kritikam so ostali na glavni pošti glavni golobi. Marsikdo je že dobil pošt od zgoraj. Tisti odpadki so take kemone sestavine, da jih niti čistilnica ne more odstraniti s obale. Ali so to sveže živalce, da se jih nihče ne upa odstraniti, ali nima nihče poguma, da to naslednje enkrat temeljito odpravi? Malo več značnosti okoli pošte ne bi škodovalo. Pogledajte samo v tisti famozni kotiček. Kakor da bi bil tam sejem za kure. Kar želodec se obrača ljudem, ko morajo to gledati. Napravite remedium. »Golobčki« v rizihi bodo že kmalu tehnični.

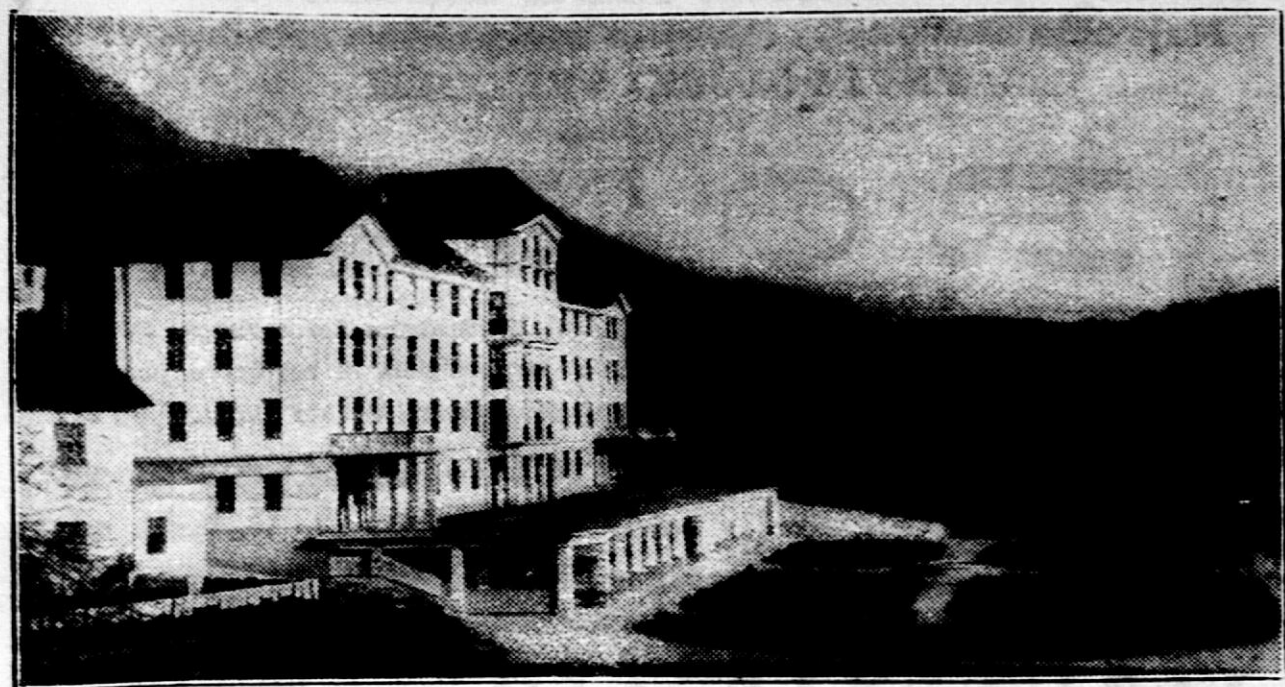
CASA NE BO

Ameriški farinar pride v New York in se nastani v velikem hotelu. Vpraša vratarja kdaj naj pride na obed. Zjutraj se pri nas od šestih do enajstih, obedu od enajstih do treh, večerja pa od treh do osem. Farmer se v zadregi poprasa za ušesom in pravi:

— No, to je dobro, da daste gostu toliko jesti, samo ne vem kaj naj si ogledam mesto. Menda ponedel.

K vprašanju golniškega zdravilišča

Zakaj zidajo prav železničarji na Golniku depandanso?

Ljubljana, 15. aprila

Dovolj je znano, da je v naši državi mnogo premalo zdravilišč za jetične v primeri s številom bolnikov, zlasti je premalo zdravilišč za revnejše bolnike, ki ne morejo plačevati draga in dolga sanatorijskega zdravljenja. Ko so se železničarji oddčili za zidanje zdravilišča na Golniku, za depandanso golniškega sanatorija, se je javnost začela zanimati, zakaj zidajo prav železničarji. Nekateri so celo dvomili, da prav železničarji tako nujno potrebujejo zdravilišče za jetične, češ, saj so se že tako lahko zdravili na Golniku.

V rešnici bi bilo pri nas treba zidati zdravilišče za jetične iz vrst raznih stanov, ne le za železničarje. Toda tega pa ne moremo zahtevati od železničarjev. Razen tega pa moramo pomisliti, da bo Golnik z novim prizidkom izredno mnogo pridobil, kar ne bo koristilo le železničarjem. Za to, da bo dal železničarski bolniški fond denar za zidanje, bo pač moralo zdravilišče nuditi določenemu številu bolnim železničarjem bolniške postelje. S prizidkom bo zdravilišče pridobilo mnogo bolniških postelj, da bo lahko sprejemalo mnogo več bolnikov kakor doslej. To je torej idealna rešitev ne le za železničarje, ki bi ne mogli zidati samostojnega zdravilišča z vsemi potrebnimi objekti ter z nabavo zelo dragih aparatov in instrumentov zaradi prevelikih stroškov, a tudi samo zdravilišče se tako najlažje razširi, brez dolgega prizadevanja, da bi dobilo kredite. Razširjenost so seveda postavljene meje; ko bo dosežena popolna kapaciteta golniškega zdravilišča, ki je zaključena enota z glavnim in stranskimi poslopi, gospodarskim trakom in pristavo, prizidave ne bodo več mogoče. Morda dobi Golnik še zdravilišče za jetične otroke, kar bo najbrž že zadnja prizidava.

Ob tej priliki pa naj dokažemo, kako potrebno je, da železničarji dobe zdravilišče za jetične. Njihov bolniški sklad šteje okrog 260.000 članov in šef golniškega zdravilišča dr. Neubauer je ugotovil, da bi morali železničarji imeti za jetične najmanj 500 bolniških postelj v zdraviliščih. V golniškem zdravilišču se zdravi največ železničarjev s področja subotiske železniške direkcije, iz dunavske banovine, kjer je sicer tuberkuloza precej razširjena. Zdravilišče, zlasti cenejših, je v državi mnogo premalo, zato tudi bolni železničarji pogosto ne pridejo ob pravem času na vrsto, da bi jih sprejeli v zdravljenje. To kažejo tudi številke o umrljivosti za jetiko med železničarji in njihovimi družinami.

Jetika je med železničarji zelo razširjena, tako da jo nekateri imenujejo celo poklicno bolezen. Vzroki so že objektivno ugotovljeni, posebno je treba opozoriti na razpravo dr. R. Neubauerja, objavljeno v Fiziološkem glasniku ob priliki 4. kongresa zdravnikov naše države.

V boju proti jetiki med svojimi vrstami store največ sami železničarji, predvsem njihov bolniški sklad, ki je n. pr. samo l. 1936 izdal nad 2 milijona din za zdravljenje jetičnih železničarjev, članov sklada, in njihovih svojcev. Toda kaj pomaga vse to, ko se nad tri četrtine jetičnih železničarjev prihaja zdraviti šele, ko ni skoraj več nobenega upanja, da bodo ozdraveli.

Na področju posameznih železniških direkcij je mnogo premalo zdravnikov specialistov za pljučne bolezni. Tako imajo železničarji zagrebške direkcije samo enega zdravnika specialista, prav tako subotiske direkcije, za področje ljubljanske in beograjske sta pa po dva specialista, kar je seveda še vedno premalo.

Dokler ne bodo odpravljeni mnogi resni vzroki pogostih obolenj železničarjev za jetiko, se pač ni treba nikomur bati, da bo preveč zdravilišč za železničarje. Ugotovljeno je, da so železničarji zelo podvrženi jetiki zaradi slabih socialnih razmer in značaja njihove službe. Plače ne ustrezajo, služba je zelo naporna, mnogi železničarji imajo slaba stanovanja, njihove službene obleke so neprimerne v službi, kjer so izpostavljeni vremenskim vplivom itd. Zdravstvene razmere v delavnicah tudi niso povsod vzorne. Pa tudi sam sistem prejemkov n. pr. prometnega osebja je kriv širjenja jetike med železničarji. Določene so namreč posebne premije, ki jih železničarji dobivajo le, če so v rešnici bili v službi. Da bi ne izgubili teh premij, se mnogi ne prijavljajo, ko se že čutijo bolne, zdravnikom. V tem je treba iskati odgovor na vprašanje, zakaj se mnogi jetični železničarji obračajo na zdravnike šele tedaj, ko ni skoraj več nobenega upanja, da bodo ozdraveli.

Dr. Neubauer je v omenjeni razpravi navedel več ukrepov za zajezitev širjenja jetike med železničarji. Predvsem bi bilo treba izboljšati splošne zdravstvene in socialne razmere železničarjev in v ta namen bi morali železničarjem zvišati plače, skrbeti, da bi imeli zdrava stanovanja, izboljšati zdravstvene razmere v delavnicah itd. Potrebno bi pa bilo tudi uvesti posebno dispansersko službo v prevoznih dispanserjih, dalje, namestiti dovolj zdravnikov specialistov, sanatorijsko zdravljenje bi pa naj trajalo najmanj 6 mesecev, medtem ko zdaj traja le tri itd.

V Golniku se je zdravilo v zadnjih 12 letih skupno s svojci 1.371 železničarjev. Že ta številka sama pove dovolj. Samo po sebi se pa razume, da mnogo jetičnih železničarjev ne pride nikdar v sanatorij. Težje je priti v sanatorij družinskemu redniku kakor samcu. Zato ni mogoče ugotoviti na podlagi samih podatkov o bolnikih, ki so se zdravili v zdravilišču, pravega obsega številnih obolenj za jetiko med železničarji kakor tudi ne, v katerih strokah železniške službe železničarji najbolj podlegajo jetiki. Po sicer nepopolnih statističnih podatkih posameznih železniških direkcij pa lahko sklepamo, da največ železničarjev oboleva za jetiko v delavnicah. Tako je bilo n. pr. v niški delavnici v 7 letih 65% umrljivosti za jetiko. Toda za jetiko zelo oboleva tudi progovno osebje. Sprevodniki, strojniki, kurjači itd. so vedno v nevarnosti, da se prehlade in zaradi pogostih prehladov so tem bolj podvrženi jetiki.

Vendar ni treba se dokazovati, da je jetika zelo pogosta bolezen med železničarji; te opombe smo navedli preveč zato, da bo javnost znala bolj ceniti pomen razširjenosti golniškega zdravilišča. Ob priliki pa bomo opisali, kako napredujejo velika stavbna dela na Golniku.

kupčije, dočim so jesenski sejmi, posebno če je dobra letina, vedno zelo dobro obiskovani.

Nastane vprašanje, kako bi val pomladanske krize, ki je velika ovira vsemu našemu gospodarstvu, odstranili. Ta problem ni tako težak, kakor se vidi. V prvi vrsti je treba naše kmetijske dvigniti na ono stopnjo, da bo pridelek tolikšen, da kmet sam ne bo stradal kruha. Pridelek naj bi bil tako velik, da bi kmet del pri delu prodal jeseni, del pa spomladi, a bo tudi sam imel dovolj živeža. Z drugo besedo rečeno, kmet mora navaditi na racionalno gospodarstvo in na ekonomsko

uporabo pridelkov. Pri vsem tem pa bo treba urediti še vzporeden problem in ta je, najti blagovna tržišča za naše blago, doma in v inozemstvu.

Poleg tega gospodarskega problema pa je še drugi problem in sicer zdravstveni. Spomladi, ko mora kmet najbolj delati, ima najmanj kruha in manj tečne hrane, dočim je ima pozimi preveč, ko manj dela. To zmanjšuje kmetove fizične sile, kmet silno trpi in ni čuda, da začne bolehati in hirati.

Racionalizacija in ekonomska ureditev našega gospodarstva bo tudi problem pomladanske krize našega podeželja rešila.

Veliko razočaranje zaljubljenega Dolenjca Sladki spomini na mlada leta so ga napotili, da je postal v zidanici preveč darežljiv

Novo mesto, 14. aprila

Sedanji lepi solčni dnevi so očivilo po oborilih naših privlačnih goric vse vinograde, kjer gre z raznimi deli h koncu. Človek, ki opazuje živahno vrvenje na polju in v vinogradih, bi dejal, da se je vse življenje iz vasi preselilo v pristo naravo. To pomladansko razpoloženje, ki ga pripeka solnce še poživlja, je popolnoma prevzevalo našega priletnega moža, ki se je po opravih mudil v svojem vinogradu. Zidanico je sicer Janez večkrat obiskal in jo tudi vedno zadovoljen zapustil. Tako dobre volje kakor oni dan, pa že zlepa ne.

V mladih letih se je naš Janez živo zanimal za čedno dekle Pepco iz sosedne vasi. Na žalost pa pri njej ni imel sreče. Sicer je Pepco sčasoma pozabil, misli njegove pa so bile vendar čisto pri nji. Njegove je bil, če jo je katerikoli samo od daleč videl. Ko je bil oni dan ponovno v zidanici, je ona iznenada zavila po poti okrog zidanice. Sja je v mesto. Ves prežet mladostnih spominov je Janez Pepco nekam v zadregi ustavil in prosil, da bi mu prinesla iz mesta neko malenkost. Pepca je Janezovi želji rada ustrelega in mu na povratku domov naročeno blago tudi izročila. Janez, ki je kazal pravo zadovoljstvo nad prinesenim blagom, je Pepco povabil za uslugo na kozarec vina. V zidanici je čas obema hitro tekkel. Domov se obema kar nič ni mudilo, kajti povedati sta si imela sila veliko.

Janezu je šlo prav do srca, ko mu je Pepca razodela, da na njenem domu ni

vse tako rožnato, kakor si misli. Njeno razodetje oziroma žalostna izpoved je Janeza tako ganila, da ji je takoj pomagal iz stiske s prav čednimi denarji. Pri vnu sta začela objupati še druge vesele in žalostne spomine iz mladih dni. V veselem razpoloženju sta oba prišla do zaključka, da ne drži vedno pogovor o izgubljeni priliki. Naj bo že tako ali narobe, dejstvo je, da sta prišla oba pozno v noč domov, prav sladko ginjena. Prvi je pregnal »mačka« Janez, ki je drugi dan pri pregledu svoje denarnice ugotovil, da je bil prejšnji večer napram Pepci preveč darežljivost v zidanici. Sam sebi mož ni mogel verjeti, da je ono noč napravil tako veliko neumnost. Saj je na glas, da gre do denarja težko iz njegovih trdih rok. Pa vendar se pri štetju ni zmotil! Vse zaman! Kar je snoči še imel skupaj, danes tega ni več. Daljše premišljevanje in oklevanje je Janeza napotilo na težavno pot k Pepci.

Razgovor med njima pa v ničemer ni bil sličen onemu v zidanici. Grožnje, psovke in slične cvetke so kar deževale. Janezova ljubezen izza mladih dni — Pepca je trdila, da je bilo vse podarjeno kot darilo. Janez pa vztraja sedaj ko je trezen na stališču, da je dal Pepci denar na posodo. Kdo izmed obeh ima prav, pa je težko reči. Kakor pravijo modri ljudje, ki so o zadevi bolj poučeni, ne bo zadeva tako enostavna, ker bo imelo slučajno srečanje v zidanici za oba malo prijeten konec.

K propadanju šentjakobskega okraja

Ljubljana, 15. aprila

Gospod uredni! K propadanju šentjakobskega okraja je treba omeniti, da je bilo poprej v tem okraju več gostin, kamor so prihajali volzniki z dežele, kakor »Pri Virantcu«, kjer je sedaj postojno ravateljstvo, gostilna »Pri Tomlešku«, kjer je sedaj lekarna. Pri tej gostilni so nakladali velike vozove, tako zbrane »parizarje« za Novo mesto in Kočevje. Tudi »Pri Lozarju« in »Belem Kranjcu« je bilo zelo živahno. Na šentjakobskem trgu pa se je prodajala lesena roba, kose, srpi, želji, jerbasi itd. tako, da je bil ves prostor pri šoli in cerkvi zaseden. Po potrebi pa se je vse spremenilo, tudi sedaj ni več dovoljeno puščati pred gostilnami voz. Volzniki ostajajo pri gostilnah v Kurji vasi.

Seveda je sedaj ves vozni promet prenehal, odkar je bila zgrajena dolenjska železniška proga. Morda bi se promet poživljal, ako bi zgradili in podaljšali to železniško progo od Kočevja na Brod in Delnice in priključili na železniško progo na Sušak. To bi bila po mojem mnenju najkrajša zveza z morjem. Prihajalo in odhajalo bi tudi več vlakov v Ljubljano kakor tudi na dolenjski kolodvor, kar se bo pa težko uresničilo.

O tem je pisal tudi »Slov. Narod«. Čudno je tudi, da je društvo Sokol svoje telovadišče na Prulah opustilo in prodaja sedaj te parcele. Obstojata sicer še eno telovadišče Sokola na Dolenjski cesti, pa je tudi to zapuščen. Imeli smo tudi šentjakobsko knjižnico, ki se je tudi preselila drugam. Obstojal je tudi šentjakobski oder, zdaj je daleč od tega kraja. Ali ne bi bilo mogoče, da bi se zidalo skupno poslopje za gledališki oder, Sokola in knjižnico, ki je ena najlepših v Ljubljani, na prostoru, kjer sedaj podirajo nekdanjo Samassovo livarno? Šentjakobčan.

Večer komorne glasbe

Ljubljana, 15. aprila

Včerajšnji komorni koncert, ki so ga izvajali sopranistka Ksenija Kušjeva, violinist Albert Dermelj, čelist Bogomir Leskovic in pianist Marijan Lipovšek, je nudil bogat spored. Otvoril ga je Schubertov »Klavirski trio« v B-duru, op. 99, ki je po svoji preprostosti, pa živahni melodiki in ritmiki v vseh stavkih (Allegro moderato, Andante un poco mosso, Scherzo — Allegro, Rondo — Allegro vivace) izvenel v jasni, pregledni obliki in mu je umetniška trojica (Dermelj — Leskovic — Lipovšek) z vzorno interpretacijo vili vse posebnosti, ki mu morejo povečati notranjo izrazitost. Prav tako so navedeni izvajalci prikazali razgibani, po čustvih si efektivno kontrastirajoči Dvojčkov »Klavirski trio« op. 90 (»Dumky«), ki v vseh stavkih (Lento maestoso — Allegro, Andante — Vivace non troppo, Andante moderato, Allegro — Lento maestoso — Vivace) izžareva toplino slovanske doživljajske širine ter na nekaterih mestih s posebno ljubeznijo prikazuje tudi prived tistih čudovitih tajstvenih čeških logov in gajev, o katerih je sanjal vse življenje Dvojčkov veliki sovrtnik Smetana. V tem, tehnično in zlasti interpretacijsko dokaj kompliciranem triu, kakor tudi v vseh ostalih skladbah, so izvajalci dokazali višino svojih reproduktivnih umetniških zmogljivosti: Dermelj in Leskovic precizno, poglobljeno oblikovanje tona, kar je prav tako izrazil naš priznani pianist Lipovšek, vsi pa velik smisel za globinsko doživljanje muzikalne vsebine različnih stilov, to velja za njih tako v čistih reproduktivnih, kakor tudi v svojih spremeljalnih skladbah. Dermelj je v zgolj razvojni vrstni posebej pokazal v zanimivi in pristočno zvenci Dvojčkov »Sonatina« v g-duru.

Z velikim zanimanjem smo pričakovali tudi nastop Ksenije Kušjeve, ki je najprej zapela Beethovno »Tri škotske pesmi«

(Henny, Jonny, Willy), ki so po svoji strukturi že same zelo privlačne, pa jim je Kušjeva znala njihovo zamaknjeno priklupnost še bolj stopnjavati. Kušjeva se zdi prej mezosopran kot sopran; njene lege so lepo izrazne, zlasti srednja in spodnja, ki se odlikujeta po sveži občirnosti, izdelanosti in zelo prijetni temni barvi. Tehnično je odlična ter prav posebej to njeno izolirano področje finih pian v vseh legah, kakor tudi obvladovanje ostalih tehničnih težkoč; morda koga motijo pri njej pogosti glissandi, ki sicer utedejejo povečati učinek, nikakor pa ne koristijo pevski kultiviranosti, s katero sicer Kušjeva razpolaga v lepi meri. Na včeršnjem koncertu se je pevka predstavila v zelo ugodni obliki ter dokazala, da nam z njo dozoreva nova koncertna pevka potrebnih in zaželjenih kvalitiet, da bo kmalu mogla uspešno dopolnjevati že lep kader naših še zorečih ali že dozorelih koncertnih solistk. Svoje tehnično in interpretacijsko znanje ter smisel je prikazala tudi v Torellijevi »Nade moje«, v Händlovij ariji Tusnelde za glas, violino, violončelo in klavir iz opere »Arminio« ter v Mozartovi ariji za glas, violončelo in klavir iz opere »Il re pastore«; spremljevalci so bili povsod diskretni in so mnogo prispevali k zaključeni enotnosti poedinih glasbenih stvaritev.

Veseli smo, da so naši glasbeni kulturi vzrasli stirje glasbeniki tako ugodne umetniške razvojne stopnje, kakršno so z vzorno izvedbo manifestirali na snočnjem koncertu; občinstvo jih je sprejelo s pravilnim razumevanjem in prisrčnim priznanjem ter se s tem odločilo njihovim umetniškim stremeljem. Včerajšnji koncert nam je tako po izbiri programa, kakor po izvedbi nudil lep umetniški užitek, ki si ga ponovno želimo. — ed.—

Živilski trg

Ljubljana, 15. aprila

Danes je trg prvič po prazniških zopet nekoliko bolj oživel, medtem ko je več dni trajalo mrtvilo. Blaga je na izbiro, le predajalci se pritožujejo, da delj časa nad s'abo kupijo. Da so ljudje zadnje čase kupovali precej manj na trgu, je treba pripisovati drugim vzrokom, ne le mrtvilo, ki navadno nastopi po praznikih. Saj je bila kupnja slaba tudi pred prazniki.

Nekateri vrste uvožene zelenjave so zdaj že cenejšje kakor lani osorej, vendar se ne gredo v denar. Zelo lep debel novi krompir je po 8 din kg. Novi grah prodajajo po 10, če eno kolerabe po 16 din, posebna novost so pa kumare, ki so zato tudi še po 40 din kg. Po isti ceni prodajajo bebuše. Cenejšje so artičoke, po 2,50 din kos. Med domaćo zelenjavo je treba med novostmi omeniti berivko, ki je zdaj že zelo mnogo napradaj, čeprav vlada huda suša ter morajo zelenjadarji dan za dnem zalivati zelenjavo. Berivka je že po dinarju merica. Gospodinje pa bolj cenijo uvoženo glavnoto salato, ki je po 4, 6, 8 in 10 din kg. Cvetaka je po 4 din kg.

Jajca so se o veliki noči nekoliko podražila in se zdaj ne pocene. Zadnje cene je naša država izvažala precej jaje, zato se po podražila v prodaji na debelo, kar seveda vpliva na nadrobno prodajo. Na našem trgu so zdaj jajca povprečno 14 do 16 komadov za 10 din.

Zadnje čase je bil dober ribolov na morju, zato so bile tudi danes napradaj morske ribe precej poceni. Sardelice so bile po 8 din kg, medtem ko so jih včeraj prodajali po 10 din in tun po 20 din (včeraj po 26). Zdjaj bo trg kmalu boljše založen tudi s skušami, ki so zelo priljubljene morske ribe. Včeraj so jih prodajali že znatno ceneje, po 24 din kg.

Rekodno je bil danes trg založen s krompirjem, ki ga prodajajo na debelo na Sv. Petra nasipu. Blaga je bilo še mnogo več kakor v sredo, čeprav ga je bilo že tedaj precej več kakor navadno ob tržnih dneh. Z v zgodnjih tržnih urah je bilo okrog 100 vozov krompirja. Celotno jeseni, ki je najzibavnejša kupnja s krompirjem, ni bilo že več toliko blaga, največ je po 70 vozov. To je treba pripisovati gradivam

temu, da je bila lani precej dobra letina za krompir in da ga kmetje niso jeseni mnogo prodali, zadnje čase je pa tudi dovolj, tudi iz oddaljenih krajev, ojašani, ker je lopo vreme in so ceste suhe. Doslej ljudje še niso mnogo kupovali krompirja za seme, ker so poljska dela nekoliko zastala zaradi suše. Zdjaj bo pa treba še hiteti s pomladanskimi poljskimi deli in zadnji čas je, da se s semenskim krompirjem preakrbe oni, ki ga še nimajo. Cene so bile danes v glavnem nespremenjene, kakor v sredo. Beli krompir je povprečno po 80 par kg, kifelčar po 1,50 in rožnik po dinarju. Kupčija je bila v prvih tržnih urah slaba in je kazalo, da se bo blago še pocenilo.

Vinko s kovčegi

Ljubljana, 15. aprila

Nekateri ljudje na svetu nimajo sreče, so pa spet ljudje, ki jo najdejo povsod, kamor vtaknejo svoj nos. Na primer Vinko C. Kmalu potem, ko je prišel na svet in jel tekati okrog hišice v predmestju, se je nekdo zapletel v krilo debele gospe, o kateri se je izkazalo, da je njegova teta, ki je prišla na obisk iz Amerike in ga tako vzljubila, da je malo manjkalo, da ga ni vzela s seboj in ga vzgojila za milijonarja. Ker se ji je pa zdel še premajhen za dolgo potovanje, mu je ob slovesu podarila zlato uro in naložila zanj nekaj tisočakov v hranilnico. Vinko je hodil v šolo, še raje pa v Metni log. Ko je obesil šolo na kol, je nekoga dne prodal zlato uro in odpotoval po svetu, hoteč za srečo v Afriko. Vrnil se je šele čez nekaj let iz Egipta kot izčen natakter in prebrisan kot malokateri iz njegovega stanu. Znanecem je pripovedoval, da se je v Egiptu večkrat oženil in da so mu ženske migale iz vseh oken. Po Ljubljani je hodil kako, leto kot velik gospod, se izprehajal po Tivoliju in posedal po kavarnah. Nekoč pa, ko mu je zmanjkalo cvenka, se je spomnil na tetino vlogo v hranilnici, poiskal doma vložno knjižico in pobral tisočake iz hranilnice, nato pa zopet odinil v neznane kraje.

Spet ga ni bilo nazaj nekaj let, a ko se je vrnil, je privedel s seboj mlado dekle, govoreče tuj jezik. Sprva sta bila zgleden par, čez nekaj mesecev pa se je jel Vinko ohlajati in odtujevati Julki, ki je bila menda Madžarka. Puščal jo je, da je po kavarnah posedala z drugimi kavalarji. Julka pa se je še vedno vračala k njemu in podnevi sklepala nova poznanstva. Nekoč pa je vendarle posegla vmes policija in je morala Julka odpotovati, Vinko pa je ostal v mestu sam in navezal stike z drugimi dekletci, ki jih je spet »posojal« drugim. Znanecem je zaupal, da je tako počel tudi v Egiptu in da se da tako sploh imenito živeti. Zadnje čase Vinku ni dala žilica miru in je večkrat sedel v vlak ter odpotoval za kak dan. Vračal se je vedno z drugim kovčgom in vedno z drugačno vsebino, o kateri čisto ni vedel, kaj je. Kovčega je dosledno praznil šele doma in spravljal v svoje skrivališče zdaj razno perilo in toaletne predmete, drugič zopet lepe obleke, razne dragocenosti, včas pa tudi samo saldirane račune.

Varnostne oblasti pa so dobivale vedno nove pritožbe o tatvinah po kolodvorih in železniških vagonih. Orožniki in detektivi so iskali tatu na vse pretege, a se je Vinko še vedno vračal domov s kovčegi. Odklenkalo mu je šele sedaj, ko je nesel v roki prav majhen damski kovčeg, ki bi ga bil prav rad pravočasno skril, pa se ni več dalo. Za petami mu je stopal prevečan detektiv, ki ga je ustavil neke v Kolodvorski ulici in ga spremil prav do hišnih vrat in v stanovanje, ki ga je dobodra prebrskal in našel vse kovčge z vsebino vred na kupu, kakor jih je Vinko »našle« v vagonih od Zagreba do Ljubljane in na drugih progah. Vinko je sedaj zaključil svojo kartojo na prostem in jo bo morda mogel nadaljevati šele čez kako leto.

Iz Maribora

— Samomor. V St. Ilju v Slovenskih goricah se je ustrelil 30letni posestnik Konrad Očrl. Bil je takoj mrtev. Pred mesecem dni mu je umrla mati, kar ga je tako potlo, da je prijateljem dejal, da ne more preboleti njene smrti. Zdjaj si je končal življenje. Ze pred kratkim se je hotel ustreliti, a mu je to preprečil brat, ki mu je vzel puško. Pred leti si je končal življenje tudi njegov mlajši brat, ki se je obesil.

— Hud karambol. Na državni cesti pri Sv. Jožefu v Slovenskih goricah se je davi okrog pol dveh zjutraj zaletel v jablano avtomobil 2-926. Potnika in sicer 32letni mizarjski pomočnik Gabriel Petek ter 32letni tovarniški delavec Konrad Babšek iz Studencev pri Mariboru sta dobila hude poškodbe po glavi, dočim je šofer Čebal po čudnem naključju odnesel zdravo kožo.

— Preložena predstava. Zaradi jutrišnje predstave iz leta mariborskega sokolstva na mejo je sokolska četa pri Sv. Marjeti preložila že napovedano igr »Le-pa Vida« na prihodnjo nedeljo 23. t. m.

— Tri človeške lobanje in okostja so našli delavci ob cesti pri Betnavi, ko so kopali gramoz. Poleg lobanj sta ležala stara sablja in sulica. Sodiijo, da je bila tu pred 50 leti protestantska cerkev s pokopališčem.

— Dežurna zdravniška služba. Dežurno zdravniško službo ima jutri v nedeljo zdravnik OUZD g. dr. Ivan Turin. Linhartova ulica 12.

SPORT

10 Nemcev na triglavskem smuku

V zadnjem trenutku je prispela še prijava Nemcev za »Triglavski dan«. Prijavili so osem tekmovalcev in dve dami.

Med prijavitelji čitamo skoro sama znana imena, tako zmagovalca triglavskega smuka iz leta 1937 Markusa Maierja in zmagovalca od lani, Gustava Maierja, prijavljen je tudi Steinwender, ki je že bil na Triglavu in ki je preteklo nedeljo zmagal v vleeslalomu na Dobraču, kjer je naš Zvan bil drugi, tretji pa zopet Nemec Haberle, ki tudi pride na Triglav. Tudi stari triglavski tekmovalci Obermann, ki je dvakrat že bil pri nas, bo v nedeljo tekmoval spet.

Med prijavitelji dami sta v smučarskem mednarodnem svetu še neznani imeni. Ena njiju, Schrottenbachova iz Vrbe na Korškem, je zmagovalka v damski konkurenci na vleeslalomu na Dobraču. Gotovo bo udeležba obeh dam iz Nemčije zanimivost damske konkurence na Triglavskem dnevu znatno povečala.

Od domačih je doslej prijavljenih 16 tekmovalcev, med njimi oba naša prvorazredna vozača Praček in Heim, ter 5 tekmovalk z državnim prvakino Heimovo na čelu.

Pomladi se kmet ne veseli

Pomanjkanje življenjskih potrebščin, krme in denarja
Slabe cene živine in slabo obiskani sejmi

Ljutomer, 13. aprila

Pomlad prihaja v deželo. Kmet ima mnogo dela, da zopet da zemlji semena iz katerega vzkljeje novo življenje, nov sad, ki daje kmetu vsakdanji kruh. S pomladjo prihaja v deželo tudi tako zvana pomladanska kriza. Val pomladanske podeželske krize je tudi letos zajel naše podeželje in vsak kmet upravičeno tarnja in trdi, da je pomlad za kmečki stan, najslabši letni čas. Naj bo še tako dober gospodar, spomladi so vedno kašče skoraj prazne.

Lanska jesen je bila res bogata. Vsega je bilo mnogo in vse je dobro obradilo. Žita, krompirja, sadja, vina in drugega, vsega je bilo v izobilju in kmet je tudi precej sadov svojih žuljev vnovčil. Tudi cene so bile še kolikor toliko znosne, da je bil trud vsaj deloma poplačen.

A dobra jesen, kljub temu, da mnogo da, tudi mnogo zahteva. Treba je plačati davke, ki jih ima vsak kmet v zaostanku, ker prej ne more plačati, dokler kaj ne zasluži, to se pravi, dokler ne prodaja svojih pridelkov. Davek mora biti plačan in jeseni izpolni kmet vse obveznosti do države. Pride tudi zima, treba je obleke, obutve, perila itd. Solarji rabijo zvezke, knjige, itd. Tudi hišo je treba popraviti in še mnogo, mnogo drugih reči je treba pri gospodarstvu. Če je dobra letina, se odštejejo dolгови, čete in druge obveznosti.

V ta namen prodaja kmet ves odvisni pridelek. Lani je lahko prodajal, bilo je namreč veliko povpraševanje po kmečkih pridelkih. Na postajah so mnogo nakladali. Marsikateri kmet se je lani otresel dolga ali drugih obveznosti. Preko zime se mnogo konsumira, posebno tam, kjer so številne družine. Tudi živina v hlevu mnogo potroši, ker ni sočne pašne.

Spomladi, ko kmet vse posadi, opazi, da gredo njegove zaloge h kraju. Žita primanjkuje in kruhu je treba primestati koruzne moke. Ponekod tudi moko kupujejo pri trgovcih. Drugi spet nosijo poljske prideleke k trgovcu v zameno za razno špecerijsko blago, ki ga gospodinja nujno rabi. Krme za živino primanjkuje, treba jo je mešati s slamo. Posledica tega je, da postane živina mršava in krava daje malo mleka. Zgodi se, da ima kmet v hlevu več glav goveje živine, a nima mleka. Na živinskih sejmih je vedno spomladi mnogo živine, a živina je slaba, mršava in nima prave cene. In tudi kupcev ni, saj nimajo denarja in tudi ne krme, da bi kupovali živino. Mesarji so na takih sejmih edino upanje, a ti imajo veliko izbiro in slabo plačajo.

Tako je ta pomladni val podeželske krize stažen pojav in je treba iskati vzrok temu v neekonomskem gospodarstvu, pri katerem se misli samo na trenutno korist in ne na poznejšo škodo.

Navadno je spomladi še večje povpraševanje po kmečkih pridelkih, posebno za razna semena itd., pa kaj to hasne, ko pa je kmet že vse prodal jeseni in so spomladi njegove kašče prazne in je celo potreba, da bi sam kupoval. Tudi cene so spomladi sorazmerno višje od onih jeseni, izvmišči cene živine.

Ta val pomladanske krize posebno občutijo trgovci, ki baš spomladi tarnajo, da so slabe kupčije. Trgovine so prazne in denarja ni. Saj ni čuda, če kmet, ki je glavni steber našega gospodarstva, nima denarja, občutita to najbolj trgovci in obrtniki, posredno tudi država, ker vsi ti stanovi ne morejo poravnati svojih dolžnosti.

Da je ta val krize resničen, potrjuje tudi dejstvo, da so pomladanski sejmi zelo slabo obiskani in so po njih zelo slabe

GIGANTSKI VELEFILM V KRASNH NARAVNIH BARVAH!
Po romanu A. E. W. Masona »Veliki bobek«.
Danes premiera!
Vstajajo severozapadni indijski plemen. Ogrožene borbe Angležev in njihovih kolonijalnih čet z domačini. Glas velikega bobna je znak vstaje in pokolja Angležev. Pri filmu sodelujejo mase vojakov, stativov, konjenikov.

Film nadkrijuje po svoji lepoti, napetosti in zanimivi vsebini nepozabni film »Poročnik indijske brigade«. — Na blenali na Lidu je bil film najgrajen z visokim odlikovanjem.

TA FILM MORA UGAJATI — MORA OCARATI VSO LJUBLJANO!

ALARM

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 10.30 dopoldne (po znižanih cenah) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO UNION — Tel. 22-21

DNEVNE VESTI

— Mednarodna železniška konferenca v Splitu. Plenum mednarodne železniške konference v Splitu je v četrtki nadaljeval delo. Obravnavali so se vsi predlogi dnevnega reda. Včeraj se je delo nadaljevalo v dveh komisijah: v tehnični in prometni. Komisiji bosta zasedali več dni, ker je predlogov 226. Prvotno je bilo pripravljenih za udeležence konference več izletov, ki so pa odpovedani, ker se je nabralo preveč gradiva.

— Izprememba imena zagrebskega kolodvora. Z 10. aprilom se je izpremenilo ime zagrebskega in osiješkega kolodvora. Namesto Zagreb glavni kolodvor in Osijek glavni kolodvor se imenujeta oba kolodvora odlej Zagreb in Osijek.

— Zbiranje statističnih podatkov o naši industriji. Orodje za gospodarska proučevanja pri Narodni banki začne zbirati statistične podatke o naši industriji na dosegljiv način samo da bo obsegalo to delo mnogo več podjetij kakor doslej.

— Poročilo. V soboto sta se poročila g. dr. Joško Boncelj in gđ. Alma Šturmova. Obilo sreče! 229—n

— Planinci smučarji! Ko v dolinah že krepko poganja pomladansko cvetje, je visoko v planinah še mnogo snega, ki nudi planincem obilo užitka. Stančevca koca je oskrbovana do 15. maja, sedaj je še preko 2 metra snega v okolici te postojanke. Dostop je iz Mojstrane skozi Zgor. Krmo; primerno je, da se predhodno ogleda pri gorskem vodniku Lahu v Mojstrani radi uporabe zastilnega zavetišča v Zgor. Krmi. V Savinjskih planinah pa sta oskrbovana Dom na Korosici in Dom na Okreslju, kjer je še tudi dovolj snega za ugodno smuko. Podrobne informacije dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I.

— CE HOČES USTREČI PRIJATELJICI, potem ji priporoči nabavo kave in špecerije pri

MOTOHU
LJUBLJANA

— Uvedba brzojavne in telefonske službe pri pošti Smlednik. Dne 4. aprila je bila pri pošti Smlednik uvedena brzojavna in telefonska služba.

— Zastoj v prometu v jadranskih pristaniščih. V Splitu je bila včeraj konferenca zastopnikov zagrebske, splitske in dubrovačke zbornice. Na nji se je obravnavalo vprašanje prometa naših pomorskih pristanišč. Zastojne čase je nastal v raznih pristaniščih zastoj in na konferenci v Splitu so obravnavali ukrepe, ki bi jih bilo treba storiti, da bi naša pristanišča zopet ozvela. 22. t. m. bo v Beogradu v trgovinskem ministertvu anketa na kateri se bo obravnavala osnutek reforme, ki naj bi pripomogla našim pristaniščem zopet do prometa.

— Nov tednik v Samoboru. V Samoboru je začel izhajati nov tednik »Samoborac«. Izhajal bo vsak četrtek popoldne.

— Turistična konferenca v Crikvenici. Jutri bo v Crikvenici turistična konferenca zastopnikov obrtniških združenj s področja Hrvaškega Primorja, Gorskoga kotara in Like. Obravnavala se bo anketa obrtniške zbornice glede zboljšanja položaja obrtnikov potom pospeševanja turizma, uspehi tujeskega prometa v lanskem letu v naših krajih in sodelovanje obrtnikov v turističnih organizacijah.

— Palača Narodne banke v Karlovcu. Že dolgo se vleče vprašanje zgraditve palače Narodne banke v Karlovcu. Zdaj je končno padla odločitev in palačo začne kmalu graditi.

JAMČIMO

da je kuhinjska čokolada MÍRIM izdelana iz najboljših surovin.

MÍRIM
KUHINJSKA
ČOKOLADA

— Split dobi »Sportni stadion«. V četrtki zvečer je bil v Splitu sestanek zastopnikov sportnih društev. Na njem je bilo sklenjeno pokreniti akcijo za zgraditev sportnega stadiona. V nevarnosti je namreč več sportnih igrišč in sportna društva bi utegnili ostati brez njih, ker jih bodo porabili za stavbišča. Izvoljen je bil poseben odbor, ki bo nadaljeval priprave za zgraditev sportnega stadiona.

— 1000 gostov v Crikvenici. Za velikonočne praznike je prišlo na Hrvaško Primorje mnogo gostov. V Crikvenici jih je bilo okrog 1000. Tudi v Novem in Selcih je bilo zelo živahno. Vreme je bilo lepo in voda tako topla, da so se v crikveničem kopališču mnogi kopali.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave drav. banovine« št. 50 z dne 15. t. m. objavlja pravila za pobjanje voznic, spremembe in dopolnitve pravilnika o načinu pobiranja skupnih banovinskih trošarin in razne objave iz »Službenih novic«.

— Za mrtve proglašeni. Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje da se proglase za mrtve posestniki v Mirogostu Abin Leskovec, mladi posestnik v Tirogostu Matija Šurk, delavec v M. Grahov. Janez Razborski, Janez Pavline iz Gorjan, Blaž Jančič iz Vidma, posestnik v Kalobju Ciril Pospel, železničar v Gaberju, Jurec Greter in železniški delavec v Tebovljah Jakob Debevc.

— Nova posojila DRŽAVNE hipotekarne banke. Upravni odbor DRŽAVNE na začetku seji odobril 111 novih hipotekarnih in komunalnih posojil v skupnem znesku 78 milijonov 489.500 din.

— Pred novimi trgovinskimi pogajanj. V kratkem se prično trgovinska pogajanja med našo državo, Madžarsko in Italijo. Z

Nemčijo bo treba urediti razna vprašanja blagovnega in plačilnega prometa ter carin v zvezi s priključitvijo Avstrije ter protektoratom nad Češko in Moravsko. Z Madžarsko se prično trgovinska pogajanja ob koncu tekočega ali v začetku prihodnjega meseca. Z Italijo bo treba urediti vprašanje povečanja našega izvoza. Poleg tega se pripravljajo trgovinska pogajanja s Slovaško ter ureditev trgovinskih in plačilnih odnosov z Albanijo. Glede trgovinskih pogajanj s Španijo še ni padla odločitev, pač se pa že zbira potrebno gradivo. V kratkem bodo revidirani baje tudi naši trgovinski odnosi z Anglijo.

— Izpremembe uredbe o nepremičninah. Kmetijski minister ing. Bešić je v pogovoru z nemškimi narodnim poslancom Hammom v Novem Sadu izjavil, da bo v kratkem izdelan novi osnutek uredbe o nepremičninah. Na izpremembi te uredbe so posebno zainteresirane narodne manjšine v obmejnih krajih.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo precej oblačno, spremenljivo vreme. Včeraj je zrasla najvišja temperatura v Beogradu 27, v Zagrebu 25, v Mariboru in Sarajevu 24, v Splitu in Kumboru 22, v Ljubljani 21, v Dubrovniku 20, na Rabu 18, na Visu 17. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761,9, temperatura je zrasla 10,6.

— Nesreče in nezgode. V bolnico so spravili snoci 43letnega delavca Ivana Podrebskega, ki se je pri sekkanju drv vsekval v desno nogo in si poškodoval kost. — 14letni delavec sin Matija Klančar z Iga je včeraj vtaknil roko v slamoreznicu, ki mu je zmečkala prste. Posestnikov sin Alojz Kus z Iga je doma pred hišo tako nesrečno padel, da si je zlomil desno nogo. — 4letnemu posestnikovemu sinčku Alojzu Sterlekarju iz Male Lake na Dolenjskem je slamoreznica zmečkala prste desne roke. — 8letni posestnikov sin Janez Cerkovnik iz Boh. Bistrice pa je padel z drevesa, si izbil prednje zobe in si prebil čeljust.

— Motociklist podri orožnika. V St. Vidu nad Ljubljano se je včeraj popeljal na glavni cesti blizu nevarnega odcepa vižmarske poti spet pripeljal hujska prometna nesrečni Orožniški kaplar Mihael Krstić se je okrog 14. odpravil na orožniško postaje v občinski hiši in se s kolegom odpeljal po opravkih. Brž ko je bil na cesti, pa je pripeljal nasproti motociklist in ga z vso silo vrgel po tleh. Krstić je dobil hude poškodbe po glavi in po životu, ima pa najbrž tudi zlomljeno levo roko.

— Dve tatvine v vlaku. V večernem dolenjskem vlaku, med vožnjo od Višnje gore do Ljubljane je bila ukradena Alojzu Grmovšku siva sulkinja, vredna 800 din. V vlaku in sicer med vožnjo od Zidanega mosta do Ljubljane, je bila ukradena tudi Marija Cokan. Tat ji je odnesel rjavo usnjato ročno torbico, v kateri je imela 430 din in razne toaletne potrebščine. Cokanova je oškodovana za 640 din.

— Uboj na velikonočni ponedeljek. V hiši kmata Josipa Primožiča v vasi Gor. Vojči na Hrvaškem je bila na velikonočni ponedeljek domača veselica. Fantje so plesali z drkleti. Naenkrat so se pa sprli in stekli. Po prepripi sta odšla Stepan škripec in Stepan Kuček pred hišo, kjer je Kuček pograbil kol in udaril škripca tako močno po glavi, da je kmalu izdihnil.

— Velik požar v Plitvicah. Včeraj je nastal v banovinskem hotelu »Plitvice« v Plitvicah požar. Med gosti je nastala panika. Kmalu je bila vsa streha v plamenih in požar je objel vse poslopje. Vrednost uničenega poslopja in opreme se ceni na dobrih 8.000.000 din.

— Na dopust, za malo denarja, daleč in udobno to je vaša želja. Hrana in prenočišča so predraga, če je to v mestu. Ni pa to tako v vaseh in trgih, kjer imate najlepši mir in snago! Da pa boste to dosegli potujte s svojim motornim vozilom, da ste sam svoj gospod, a 100 km vožnje vas stane za 2 osebi le 20.— dinarjev, če greste na pot z motorjem, ki porabi 3 l bencina za 100 km! Oglejte si I. Moto-Salon Motokluba Ilirije, ki bo prihodnji teden v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani in videli boste kaj je za Vas najbolj prikladno! 226—n

Iz Ljubljane

— Jaz začetek tramvajskih del na Mestnem in Starem trgu šele 24. t. m. Nedavno je bilo napovedano, da se tramvajski dela na Mestnem in Starem trgu začno 17. t. m., to je v ponedeljek, po čemer bi se naj ravnali stanovanjci na teh trgih ter bi se naj založili n. pr. s kurivom in drugimi potrebščinami, ki jih je treba dovažati z vozovi. Ker je pa bil rok za to, da bi se ljudje založili z vsem potrebnim za čas dela, ko bo cesta zaprta, nekoliko prekratka, bodo začeli delati šele čez teden dni, 24. t. m. Za vodilnega inženjerja, režiserja del, je določen ing. Gjud. Tramvaj bo še vozil teden dni.

— J Občni zbor Delavske zbornice. Dopoldne ob 11. se je začel občni zbor novih, nedavno imenovanih delegatov Delavske zbornice. Občni zbor je sklical ban dr. M. Natlačen. Danes so bile na dnevnem redu volitve upravnega odbora in finančne kontrole. Po volitvah je bila seja novega upravnega odbora, ki se bo konstituiral. Jutri ob 9. bo nadaljevanje obnega zbora. Na dnevnem redu je poročilo predsednika, nakar bodo sklepali o proračunu za poslovno leto 1939 s spremembami in dopolnitvami (proračun je sprejela Delavska zbornica za letošnje letošnjem obnem zboru pred tedni) in izvolili bodo tajnika.

— J V Kralje, ki zasluži posebno zanimanje, boste lahko napravili majniški izlet prvo majniško nedeljo. Društvo prijateljev Slovenskih gorik, ki opozarja na posebno aktualne probleme naših krajev in prebivalstva ob severni meji in jih tudi pomaga reševati po starinskih načinih, priredi 7. maja izlet v Slovenske gorice, da bodo izletniki spoznali vsaj nekoliko prebivalstvo in navezali s njim stike. V ta namen bo sestavila primeren program. O podrobnostih organizacije izleta bo javnost poučena ob pravem času.

— J Blagajev volim prodajati »ljub vsemu na naših ulicah. Kljub vsem prepovedim in opozorilom, da je blagajev volčin zaščiten cvetec, ga vendar prodaja-

jo celo na najhujših ljubljanskih ulicah. Menda ga prodajajo prav zaradi tega, saj prepovedano blago mika vedno najbolj. Mestni prav zaradi tega kupujejo prepovedano cvetje, ker je — prepovedano. Kazni bi bilo treba določiti tudi za kupce, ne le za prodajalce.

— J Opereto »Mežnarjeva Liza«., ki je dosegla pri premieri velik uspeh, bo ponovil sokolski oder na Viču jutri (v nedeljo) 16. t. m. ob 20.15 v Sokolskem domu. Opereta je polna lepih pevskih partij in komičnih prizorov, tako da se bo občinstvo imenito zabavalo in nasmejal od solz. Režijo vodi naš popularni komik in igralec br. Viktor Ambroz, dirigira pa br. Janez Grdina s svojim izbornim orkestrom. Vabimo sokolsko članstvo in prijatelje našega društva, da se udeležijo operete v velikem številu in s tem izkažejo priznanje vrtilim igralcem in igralkam. Vstopnice si nabavite jutri dopoldne od 10. dalje v pisarni Sokolskega doma, zvečer pa od 19.30 pri blagajni. Jutri zvečer vsi v Sokolski dom na Viču! 228—n

— J Pod okriljem Prirodoslovnega društva bo v torek 18. t. m. v mineraloški predavalnici univerze predaval g. inž. Franc Avšin o temi »Radji in njegova uporaba«. Lastnost radija, ki sta ga odkrila zakonca Curie, in drugih sorodnih elementov, je ta, da se ob spontanem razpadanju njih jeder pretvarjajo v lažje elemente, pri tem pa oddajajo električno pozitivno in negativno nabite delce in elektromagnetne valove zelo visoke frekvence. Posledno značajna je postala uporaba radija in njegovih preparatov v medicini, kjer ga s pridom uporabljajo za zdravljenje rakastih bolezni. Pod vodstvom g. docenta dr. Choleve je tudi Ljubljana dobila dokaj moderno opremljen banovinski inštitut za raziskavanje novotvor. Predavanje bo spremljalo nekaj eksperimentov in skiptične slike. Začetek ob 18.15.

— J Bolgarski planinec, akademski slikar g. Pavel Francaliski, ki biva sedaj v Sloveniji, je napravil številne akvarele s Savinjskih planin in iz Bohinjskega kota. Navedene svoje slike bo pokazal planincem članom SPD v nedeljo dne 16. t. m. dopoldne v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Planinci, pridite v čim večjem številu na zanimivo razstavo edinstvenih planinskih slik.

— J Smrt preproste, a zavedne žene. Danes smo pokopali Marijo Rejce, rojeno v Sežani na Krasi, ki se je po vojni tudi preselila z družino v Ljubljano. Kdo je bila ta žena? Čisto preprosta, a poštena in zelo zavedna kmetijska hči, ki je prišla za vsako delo, da je pošteno s soprogom preživljala svojo družino. Garala je, dokler ji ni bolezen onemogočila dela. Delala je kot izvrstna gospodinjstva pomočnica; bila je kuharica, perica, postrežnica. Kot bolničarka, nastavljen v tržaški bolnici, je stregla marsikateremu bolniku in se tu s svojo vestnostjo izkazala kot neprecenljiva moč. Tako je naša dobra Marija končala svojo življenjsko pot v 62. letu. Zapustila je žalujčujočo soproga in dva sina. Naj bodo tej tih, skromni, a naš narod tako ljubeči junakinji življenja posvečene te vrstice. Vsi, ki smo poznali to izredno ženo, jo ohranimo v lepem spominu. Bodi ji zemlja lahka!

— J Društvo »Soča« — matica v Ljubljani zaključuje drevi 15. t. m. XIX. predav. sezono s predavanjem našega rojaka in odličnega predavatelja g. dr. Branka Vrčona. Tema se glasi: »Elementi mednarodnega razvoja«. Predavatelj bo v pregledu sodobne mednarodne politike prikazal stvarne osnove in gibal mednarodnega razvoja z vidika interesov v poštev prihajajočih glavnih činiteljev tega razvoja. Predavanje bo zajeto z globljimi vidiki. Predavatelj bo opozoril zlasti na stalnice v mednarodni politiki, ki so neodvisne od trenutnih valovanj te politike. Na ta zadnji družabni večer te sezone vabimo vse naše člane in prijatelje, da pridejo polnoštevilno ob pol 9. zvečer v salon k »Levu«. Vsem je prost vstop. 227—m

— J Poljski narod se bori za svobodo in zedinjenje. To je snov največjega in najmočnejšega slovenskega filmskega dela. »Rožar«, ki ga danes prinaša na spored kino Matica. Prvikrat bodo v Ljubljani gledali film poljske produkcije in že s prvim filmom bodo Poljaki osvojili filmski svet. Režija filma je v rokah najboljšega ruskega režiserja Josipa Lejtesa, glavne vloge so zasedene po največjih poljskih umetnikih. Film prikazuje hrabro delo in heroizma junakov, ki so se s krvjo borili in žrtvovali življenje za svobodo svoje domovine. Nad grobovi teh junakov, ki danes v miru počivajo — se vije »krvava roža« — ona se razvija in razvija v svobodi in priznanju. A nad vsem lebditi veržija preokrovanja — pride dan ko bodo vsa srca združena v eni sami zamisli, v harmoniji, v svobodi nove domovine, v veseljem zedinjenju. In danes, ko ves svet z nervoznostjo zasleduje bodočnost in usodo zavedne poljske države — nam bo vsem v posebno zadovoljstvo, seznaniti se s poljsko heroji poljskega naroda. Nihče naj torej ne zamudi ogleda filma »Rožar«, katerega premijera je danes v kinu Matici. 1297

— J Sentijsko gledališče ponovi drevi zvečer ob 20.15 Haškovo satiro na vojno »Dobri vojak Švejk«. Vse predstave so bile deležne rekordnega obiska, kakršnega ni imelo nobeno drugo delo. V slučaju slabega vremena se igra ponovi tudi v nedeljo zvečer.

— J Pedagoško društvo priredi v ponedeljek 17. t. m. ob 6. zvečer v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi redno predavanje. Predaval bo naš priznani strokovnjak v psihotehnikah g. dr. Vladimir Schmidt o temi »Sodelovanje šole in poklicne svetovalnice«. Vse, ki se zanimajo za zanimiv in nadvse aktualen problem, vlijudno vabimo. Vstopnine ni.

— J Osebnost. Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdalo g. inž. Demetru Kimovcu iz Kranja pooblaščenje za izvrševanje javne inženjerske prakse iz stroke za tehnično kemijo in tehnologijo na vsem ozemlju kraljevine Jugoslavije.

Največja slovanska filmska umetnina vseh časov!
PRVI POLJSKI VELEFILM

ROŽA

Po bogati idejni zamisli slavnega poljskega pisatelja Stevana Żeromskiego. Poljski narod v borbi za svobodo in uedinjenje naroda. Hrabra dela in heroizma junakov Slovanov. Film, ki se ga ne da opisati, ampak ga morate videti.

Premiera danes v KINU MATICI — TELEFON 21-24

Predstave ob 16., 19. in 21. uri, v nedeljo ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri!

VEST ČLOVEŠTVA KINO SLOGA, tel. 27-30.

Danes ob 16., 19. in 21. uri.
Pretrsljiva življenjska drama o borbi in končnem triumfu slavnega francoskega pisatelja EMILA ZOLE, smelega in edinega borca za pravico v znanem Dreyfusovem procesu. PAUL MUNI, v svoji najboljši vlogi!

dalje v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Srajce, kratek — Karničnik, Nebotičnik
Kolestarska podzveza Ljubljana določa na medkulbško godno dirko DKSK Edinstva, ki bo jutri v nedeljo v Zgornji Šiški pri gostilni Martinec ob 14.30 naslednje zvezne kontrolne funkcije: zvezni delegat Franc Pogačar, sodnika: Rudi Schweitzer in Ignac Bežljaj, teh. referent Stanko Pleško. gg. funkcionarji naj pravčasno zavzamejo svoja mesta pri dirki.

— J Na zapadu nič novega. Slavni pisec Erich M. Remarque tega svetovnega romana je ustvaril nov umotvor »Trije tovariši« ter s tem tudi nov filmski umotvor, ki te dni teče v kinu Moste. Robert Taylor, Margaret Sullivan, Franchot Tonne, Robert Young so glavni umetniki tega filma velikega in nepozabnega stila. Kot drugi film teče velika cirkuška atrakcija Wallace Beeryja in Jackie Coopera »Arena krvi in ljubezni«. Ne zamudite prilike in oglejte si ta dva res velika filmska umotvora v splošno znanem in priljubljenem ljubljanskem kinematografu v Mostah. »Kino Mostec«.

— J Strelci ljubljanske družine se obveščajo, da se zaradi tehničnih zaprek letošnje strelske vaje ne začnejo v nedeljo 16. t. m., ampak v nedeljo 23. t. m. ob 8. dopoldne na vojaškem strelišču ob Dolenjski cesti v Ljubljani. Nadaljnje strelske vaje bodo vsako nedeljo ob 8. do 11. dopoldne, o čemer obveščamo vse strelce, lovce in prijatelje strelskega sporta.

— J V evangelijski cerkvi jutri ne bo službe božje. Ker je obel pastor dr. Schaffer, jutri v evangelijski cerkvi ne bo službe božje, temveč bo šele prihodnja nedeljo.

— J Končno je vendar napočil težko pričakovani dan, ki bo prinesel odrešenje mnogim: redakcij, ker ji ne bo treba več priobčevati dolgih člankov, odbornikom, ki jim jih ne bo treba več pisati in občinstvu, ki bo končno le zvedelo, kakšen je bil program na zabavnem večeru ljubljanskih konservatoristov. Ta bo namreč drevi ob pol 9. v Kazini »Združen z obilnim plesom«. Garancija? — Adamič, Jenko.

Danes ob 20. uri in v nedeljo ob 14.30, 17.30 in 20.30 uri mojstrovina

„Trije tovariši“ in „Arena krvi in ljubezni“
KINO MOSTE

— J Umrlj so v Ljubljani od 7. do 14. t. m.: Narobe Franc, 73 let, uslužb. drž. žel. v p. Abram Ana 69 let, zasebnica-čipkarica, Knol Angela, roj. skrajnar, 63 let, čevljarji mojster, Vertič Franc, 53 let, zvaniknik drž. žel. Hrovath Elza, 37 let, poštna uradnica, Homovec Valentin, 75 let, delavec, Papež Marija, roj. Kralj, 75 let, vdova nadpaznika prisil. delav., Tabor Antonija, 76 let, žena zasebnika, Furlani Leopold, 85 let, nadučitelj v p. Fabian Ivan, 72 let, upokojenec drž. žel., Razpet Janez, 57 let, žagar, Ozvald Božena, roj. Zemkova, 49 let, žena inženjerja dir. drž. žel. Gorjanc Anton, 71 let, hišnik, Tomažič Martin, 81 let, upokojenec tobačne tovarne. — V ljubljanski bolnici so umrli: Žužek Franc, 56 let, upok. rudar, Krmelj, obč. St. Janž, srez Krško, Sitar Anton, 17 let, sin posestnika, Godič pri Kamniku, Vogler Karol, 25 let, sin vžitarice, Selce, obč. Leskovec pri Krškem, Malovašič Marija, 43 let, žena delavca, Vrhnika, Centa Justina, 29 let, služkinja, Zalokar Marija, 7 let, Radovljica, Stare Marija, 44 let, žena monterja, Kranjska gora, Kržan Franc, 1 leto, sin morn. narednika, Bokavšek Franja, roj. Gostinčar, 56 let, delavka tob. tov., Stiplošek Emil, 37 let, soboslik. pomočnik, Wrišcher Matija, 88 let, inšpektor drž. žel. v p., Semenčič Franc, 26 let, delavec, Gradeč, obč. Litija, Bodlaj Mihaela, 57 let, delavka, Tržič, Hofbauer Josip, 52 let, trgovec, Hrstnik, Jakopič Andrej, 30 let, torbarski mojster, Mala vas pri Ježici, Spruk Franc, 9 let, sin dinarice, Gozd, obč. Stranje pri Kamniku.

— J Tatvine v mestu. Na novi stavbi na Tyrševi cesti je nekdo izmaknil zidarskega delavcu Josipu Pustu iz suknjice, višeciga na tramu, 300 din vredno srebrno žepno uro in nikljasto veržico. — Iz gostilniške veže Franceta Stanovnika na Bregu 18 je nekdo odnesel zaboj s 65 kg soli za soljenje mesnih izdelkov, v vrednosti 500 din. — Janku Lapajnetu, stanujočemu v Podmilščakovih ulici 41, je tat odvil s koleca, ki ga je imel na dvorišču, črno lakirano dinamo svetilko, vredno 250 din. V noči na četrtek pa je neznan tat ukradel z vrta Vekoslava Adamiča na Tržaški cesti 70 komadov visokih in nizkih vrtnic ter okrog 200 sadnih dijakov, v skupni vrednosti 500 din.

— J Vlom v stanovanje. Včeraj smo poročali, da je bilo vlomljeno v stanovanje Františka Velanovič v Mostah, kjer je tat ukradel za 2000 din zlatine in nekaj denarja. Tatvine je oškodovanka osumila trgovskega sodruidnika Karla Nevečnega, ki ga je policija na podlagi ovadbe aretirala, a se mu je zgodila grda krivica. Karl Nevečni je pri stvari popolnoma ne-

Zvočni kino Sokolski dom v Šiški telefon 41-79

Velefilm, ki je navdušil ves svet

Pustolovščine
Marca Pola

V glavni vlogi: Gary Cooper in lepa Sigrid Gurie

V dopolnilo:

Paramountov zvočni tednik:

Predstave danes ob 14.9. uri, jutri ob 3., 5., 7. in 9., v ponedeljek ob 14.9. uri

Prihodnji spored:

Zloraba zaupanja

dolžen in ga je policija takoj po zaslišanju izpustila.

— J Sam se je javil. Nedavno je bilo vlomljeno v stanovanje Alojzije Mohoričeve, stanujoče v šentjakobskem okraju, ki ji je vlomilec odnesel za dobrih 1000 din obleke. Kot tat so zasledovali 43letnega delavca Vinka R., ki je obleko prodal Bosancem, izkupiček pa zapil. Vinko se je včeraj sam javil na stražnico, kjer je svoj greh priznal. Vinka so izročili sodišču.

Nemško letalo v Celju

Celje, 15. aprila
Snoči ob 18.45 je na Rakuschem travniku ob Dečkovi cesti v Celju zastopnik pristalo nemško šolsko letalo, ki ga je pilotiral 24letni pilot podoficir Vašnik iz Celovca. Po pristanku so pilota prijeli, letalo sta pa zastražila vojaštvo in policija. Pilot je povedal, da je hotel poleteti iz Celovca v Linz, a je izgubil orientacijo in krenil v Slovenijo. Ko je poletel nad Savo, je bil prepiran, da ima pod seboj Dravo. Zaradi tega je krenil proti severu, a ko je krožil nad Celjem, je bil prepiran, da se nahaja nad Wolfsbergom. Ker mu je že primanjkovalo bencina je bil prisiljen pristati na Rakuschem travniku.

Letalo se pri pristanku ni poškodovalo. Pilota so odvedli v vojašnico Kralja Petra in prijavitelji zadevo vojnemu ministertvu Po ureditvi formalnosti bo letalo zloženo in prepeljeno v Nemčijo, pilot pa bo izročen nemškimi vojaškimi oblastem. Pristanek nemškega vojaškega letala je v Celju vzbudil veliko zanimanje in snoči so drvele množice proti Rakuschemu travniku. Seveda pa je bil dostop k letalu strogo prepovedan.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 15. aprila: Živi mrtvec. Red B.
Nedelja, 16. aprila: ob 20. uri: Hlapci. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 17. aprila: zaprto
Torek, 18. aprila: zaprto
Sreda, 19. aprila: Živi mrtvec. Red Sreda

Živi mrtvec

Drama vprizori proti koncu tekočega meseca Shakespearejevo tragedijo »Othello« v režiji prof. Šesta. Delo je popolnoma na novo naštudirano, tudi zasedba posebnih vlog se razlikuje od svoječasne zasedbe. Premiera bo 26. t. m.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 15. aprila: Vse za šalo. Premierski abonma
Nedelja, 16. aprila: ob 20. uri: Vse za šalo. Izven. Znižane cene. Gostuje Danilo Gorinšek
Ponedeljek, 17. aprila: zaprto
Torek, 18. aprila: Štirje grobjarji. Red A.
Sreda, 19. aprila: Alda. Gostovanje Zinka Kunc-Milanova. Izven

Premiera Verdijeve opere »Falstaff« bo v soboto, dne 22. t. m. Muzikalno in režijsko je nastudiral delo ravnatelj Polič. Naslovno vlogo bo pel g. Primožič. V ostalih vlogah: Vidaličeva, Ribičeva, Kogejeva, Janko, Banovec, Martec, Sancin in Zupan. Premiera bo za premierski abonma.

Pred svojim odhodom v London bo nastopila ga Zinka Kunc-Milanova. Še v naši operi in sicer v sredo, dne 19. t. m. v naslovni vlogi Verdijeve »Aida«. Kako velik sloves uživa odlična pevka v tujini in pri največjih umetnikih, naj bo dokaz to, da je povabljena na posebno željo Toscaninija v London dne 1. maja t.l., kjer bo pod njegovim vodstvom sodelovala pri izvedbi Beethovne Misse

Plen vreden 100.000 din, kazen 10 let in pol robije

Nevarna vlomilska družba obsojena — Obsojenci so odsedeli že hude kazni, vsi so jetični

Ljubljana, 15. aprila. Tujemu imetju silno nevarna družba je včeraj sedela pred sodniki malega kazenskega senata, ki mu je bil predsednik s. o. s. Rajko Lederhas: ključavničar Alojz Trdina, star 44 let, čevljarški pomočnik Ivan Plajbes, čevljarški pomočnik Viktor Kotalj, zidar Stanko Zupanc, čevljar Franc Dobrun in mesarski pomočnik Anton Zabkar, vsi stari okoli 30 let, in še dva, ki sta prikrivala plen. Po zunanosti vsi taki tipli, ki se jih človek instinktivno ustraši, če mu pridejo nasproti na samem.

Vsi mladi stariji po izgledu, ki jim je zločinško življenje prežgalo razoroženo lice in razruvalo dušo. Skoraj vsi tudi bolni. Jetička jim razjede pljuča. Plajbes se je s težavo držal pokonci, med dolgo razpravo si je brisal pot s čela, jetična vročica ga je tresla. Fant bo težko preživel kazen, ki mu jo je senat prisodil. Kot ljudje so se nam smilili. Sicer so se branili na vse kriplje, a po zaslišanju so sedeli bedni in revni na zatožni klopi. Med razpravo so si bili sovražniki, drug na drugega so valili krivdo, drug drugega so obtoževali, a med odmorom so bili nenadoma prijatelji, prav prijazno so si šepetali na uho in se mužali. dokler jih ni paznik opozoril, naj lepo molče in čakajo na nadaljevanje razprave.

Obtožnica, ki jo je zastopal državni tožilec g. Fran Sever, je bila precej obširna. Odevec bi bilo naštetih vse delikte, kradi so in vlamili kar na debelo. Trdina in Plajbes sta se specializirala na kolesa. S pomočjo ponarejenih priporočil sta kupila več koles in jih potem prodala ali zastavila. Jamstvene izjave sta ponaredila, s tem sta napravila lažne listine. Trdina, Plajbes, Kotalj in Zupanc so vlomili na petih krajih. Dodatna obtožnica je došla Zabkarja, da je vlomil v gostilno Matilde Perger v Ljubljani in odnesel tobaka in podobno za din 1690, ob tej priliki pa je okradel tudi Janika Novaka, kateremu je odnesel 1578 din ter Frana Belaka, kateremu je odnesel ko-

lo. Zabkarju je obtožnica naprtila tudi vlom pri trafikantu Ferdu Kobalu. Plen je bil vreden skoraj 21.000 din. Plajbesu je dodatna obtožnica naprtila še štiri vlomne tatvine.

Trdina je priznal, da je kupoval kolesa s ponarejenim jamstvom, zagovarjal pa se je, da ni imel sleparskega namena, temveč dober namen, plačevati obrcke. Potem pa je prišel v stisko in je moral kolesa prodati. Ostali obtoženci so vsi tajili. Zabkar je na primer trdil, da je kupil kovčeg, ki so ga našli pri njem, v Zagrebu. Trafikant Kobal pa je trdil, da je kovčeg njegov in mu je izginil ob vladu v trafiko. Kaj hitro se je izkazalo, da se Zabkar laže. Kobal je povedal, da je kovčeg kupil pri Ostrožniku v Ljubljani. Na kovčegu so sodniki našli kovinasto tablico z imenom tvrdke Ostrožnik. Trpin je bil že osemnajstkrat kaznovan, zadnja kazen je znašala 1 leto in 8 mesecev robije, Plajbes je bil že devetkrat kaznovan, zadnja kazen je znašala 2 leti in 4 mesece robije. Ostali so bili tudi že kaznovani na manjše kazni.

Ob 15. uri je bila razprava, ki se je pričela jutraj ob pol 9. uri, končana. Senat je spoznal vse obtožence za krive. Trdina je bil obsojen na 10 mesecev strogega zapora in na 480 din denarne kazni ter na izgubo državljanških pravic za 2 leti; Plajbes je bil obsojen na 2 leti in pol robije in na izgubo častnih pravic za 2 leti; Kotalj je bil obsojen na pol drugo leto robije in na izgubo častnih pravic za 3 leta, Zupanc na 3 leta in 6 mesecev robije in na izgubo častnih pravic za 5 let. Dva obtoženca, ki sta plen okradla, sta bila obsojena eden na 5, drugi pa na 2 meseca in 15 dni, Zabkar pa na 3 leta robije in na izgubo častnih pravic za 5 let.

Vrednost celotnega plena iz vseh vlovov je znašala okoli 100.000 din, na robijo obsojeni se bodo pokorili skupaj 10 let in pol v kaznišnici.

»Zupanovih galerij«, ki so bile menda nalašč za to zgrajene, morda pa so tudi za to tu, da se v dežju zatečeš pod nje, če ti predor ne prija. Zda je ta postajala kot znak naše kulture v resnični nevarnosti. Občina je sklenila ta problem energično kot po navadi rešiti. Lotili so se ga že prejšnji občinski možje in si pribavili načrt za novo postajo, napravljen po Plečnikovih idejah. Baje je bil vsestranski imeniten, imel pa je veliko hibo, da je bil predrag. Zadeva se je vlekla, dokler ni prišel novi občinski odbor, ki je preseknil gordijski voz. Napraviti so dali nov načrt, katerega izvedba bo mnogo cenejša. Tako se to naredi; nič ne stri, če bodo lepi zamisli padli v vodo, tudi

si ne delamo skrbi o tem, kako bo nova postaja izgledala, glavno je, da rešimo problem. In problem je rešen, zidali bomo nov kolodvor. In ker je v našem ljubem Kamniku že tako, da mora biti vse polovičarsko in ker imamo že toliko pomolj, da smo od njih kar imenitni, čemu ne bi napravili še ene. Sicer pa je vse stvar okusa. Nekateri bodo rekli, da je glavno, če imamo pošteno postajo in ne barake, drugi bodo trdili, da ni vseeno, ali je to polomija ali ne, važno je, in vsi se bodo strinjali v tem, da zna naš občinski odbor (in turistični) reševati probleme hitro in uspešno. Zato pa bomo imeli nov kolodvor Kamnik mesto.

Le naprej, brez miru...

Tekme za meč kralja Aleksandra I.

Ljubljana, 15. aprila. Blagopolkojni Viteški kralj Aleksander I. Zedimitelj, ki je visoko cenil vzgojno delo jugoslovenskega sokolstva, je leta 1925 poklonil Jugoslovenskemu sokolskemu savezu dragoceno meč kot prehodno darilo za tekme vrst višjega oddelka, tekme na orođu in v prostih panogah. Prve tekme za meč so bile ob priliki medletnih tekem v Beogradu leta 1925, druge ob I. vesokoloskem zletu SSKJ v Beogradu 1930, tretje ob I. pokrajinskem zletu 1933 v Ljubljani, četrte kot samostojna prireditelja leta 1937 v Zemunu. Na vseh teh tekmah si je priborila dragoceno darilo vrsta višjega oddelka ljubljanskega Sokola.

Letos bodo pete tekme v Zagrebu 15. in 16. julija, združene s tekmami moškega naraščanja v višjem oddelku. Za te tekme vlada veliko zanimanje in se skoro dnevno pripravljajo nove tekmovalne vrste. Vr stabeografske sokolske župe sistematično vežba in se pripravila pod vodstvom namestnika načelnika Saveza SKJ br. Ivana Kovčeca in se ta vrsta smatra kot najresnejša za meč kralja Aleksandra I.

Tekmovalne vaje so sestavljene iz prvih za XII. olimpijske igre v Helsinkih 1940, tako da bodo te tekme obenem priprava za prihodnjo olimpijado. Povsem pravilno je bilo stališče načelnika Saveza SKJ, da je s tekmami za meč združilo tekme vrst višjega oddelka naraščanja, ki bo lahko videl tekmo in se mnogo naučil od svojih starejših tekmovalcev.

Tudi v Ljubljanskem Sokolu, ki je štirikrat osvojil to darilo, se pripravila vrsta za tekmo in samo želimo, da bi tudi iz te tekme izšel ljubljanski Sokol kot zmagovalec.

o delu na telovadščici in v domu, razgovor o javnem nastopu in ostalih prireditvah. Udeležba vseh sokolska doživet! Zdravo!

Glavna skupščina Saveza SKJ

Uprava Saveza SKJ sklicuje na dan 22. in 23. t. m. glavno skupščino v Beogradu z nastopnim dnevnim redom: 1. delovni program skupščine: 1. otvoritev skupščine, 2. poročilo savezne uprave, 3. poročilo nadzornega odbora, 4. razrešnica savezni upravi in nadzornemu odboru, 5. sokolsko v današnjih prilikah, referent br. dr. Belajčić, 6. II. vesokoloski zlet v Beogradu 1941, referent načelnik br. dr. Pichler, 7. važnost sokolskega tiska, referent br. Niko Bartulović, 8. osnovne smernice finančne politike v sokolstvu, ref. br. Nikolić, 9. predlog avtonomnega proračuna saveza, ref. br. Nikolić, 10. predlog o višini davka odinice saveza, 11. predlogi savezne uprave, 12. predlogi žup, 13. nujni predlogi, 14. volitev savezne uprave, 15. zaključek delovnega programa skupščine.

II. slavnostni del skupščine Saveza SKJ

1. Pozdrav državni zastavi (godba). 2. Otvoritev svečanega dela skupščine po I. nam. staroste SSKJ br. Gang'u, 3. slavnostni govor br. Gangla, 4. pozdravi navzočih gostov, 5. kratko poročilo tajnika br. dr. Arsenijevića o delu Saveza SKJ, 6. pomen sokolske Petrove petletnice, ref. br. inž. Smiljanić, 7. obvestila savezne tajništva, 8. pozdrav novo izvoljeni savezni upravi, 9. odgovor I. nam. staroste Saveza SKJ, 10. zaključek skupščine in himna »Hej Slovenija«.

Otvoritev skupščine bo v soboto 22. t. m. ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani saveznega doma v Beogradu, Prestolonaslednikov trg 31.

V petek 21. t. m. bo ob 15.30 seja plenuma savezne uprave, ob 18. zbor župnih načelnikov in ob 9. dop. seja zbora župnih prosvetarjev.

Glavne skupščine v nedeljo 23. t. m. se morajo vsi župni delegati udeležiti v slavnostnem kroju.

Uprava Saveza SKJ poziva vse bratske župe, da se skupščine udeležijo po svojih delegatih v polnem številu.

Zdravo!
Beograd, dne 15. aprila 1939.
Savez Sokola kraljevine Jugoslavije

Statistični pregled šolstva in prosvete v Sloveniji

Lani je prosvetni oddelek banske uprave prvič izdal statistični pregled šolstva in prosvete v Sloveniji. Kazalo je, da bo moral ta pregled zadostovati vsaj za nekaj let. Vendar smo dobili letos, za dvajsetletnico naše lastne države, novega. Tiskanje je na lepem papirju. Vsebuje 105 tabel in obsega seznam vseh ljudskih, meščanskih, srednjih strokovnih in visokih šol. Letos so tudi pri strokovnih šolah uvedene rubrike, ki kažejo učence in učenke po uspehu, vedenju, narodnosti, veri in poklicih staršev. Za vsako šolo izveš, koliko ima razredov in oddelkov, učencev, učiteljev, učilnic, kabinetov, stanovanj in vrto. Vidiš tudi kje imajo otroški vrtec, zavetišče in sokolsko kuhinjo. V oddelku o prosveti so podatki o gledališčih in ljudskih odrih, kinematografih, društvih, muzejih, knjižnicah, kulturnih prireditvah, literarnih delih in listih; nova je tabela o ljudskih univerzah.

S statističnimi pregledi je približno tako kakor z zemljevidi. Kdor ne zna zemljevida pravilno brati, kaj malo spozna iz njega. Kdor pa zemljevid razume, razbere z njega neštete zanimivosti. Knjiga, polna števil, se zdi marsikomu nezanimiva in suhoparna. Če se pa kdo poglubi vanjo, mu zadahata iz nje živa resničnost in prava stvarnost. Tako na pr. bereš, da je bilo ob koncu šolskega leta 1937/38. po naših ljudskih šolah 176.186 učencev. Torej je vsak sedmi Slovenec pri nas še ljudskošolski učenec. Če pa pristojimo še

gojence meščanskih, srednjih, strokovnih in visokih šol, narase število solarjev nad 200.000, tako da skoro vsak peti Slovenec v banovini obiskuje to ali ono šolo. Zanimivi so podatki o učilnicah, ki jih je premalo, o zaposlenosti učiteljev (v okraju Slovenjem Gradcu odpade na vsakega učitelja 57 učencev, v radovljiškem okraju, kjer je v tem oziru najboljše, pa 39), o šolskem obsegu (od 80,2% v slovenjegraškem do 98,9% v logaškem okraju) in v drugem. V procentih bi morala biti izražena tudi učni uspeh in vedenje, da bi se dali primerjati posamezni predeli banovine med seboj.

Jako poučna je tabela o absolventih meščanskih šol, ki nam pove, kam te šole usmerjajo mladino. Velik del nadaljuje študij na strokovnih šolah, največ na trgovskih. Mnogo jih stoji v poklicno delo, v trgovino in obrt ali domače gospodarstvo in gospodinjstvo. Med drugimi podatki o srednjih šolah in učiteljih zanimajo pregledovalca številke o poklicu staršev. Največ je namreč uradniških otrok. Na gimnazijah je uradniških sinov in hčera štirikrat toliko, na učiteljskih celo šestkrat toliko kakor kmečkih.

Silno zanimivo sliko nam odkriva oddelek o ljudski prosveti. Tu bereš o odrih in predstavah, o ogromnem številu prodanih vstopnic za kino, o izposojenih knjigah iz javnih knjižnic itd. Presenetli te visoko število društev, listov in kulturnih prireditev. Saj je Slovenija že kar pre-

Zjutraj...

zlasti pa zvečer

Sargov

KALODONT

proti zobnemu kamnu

plavljena z društvu in listi! Kako velik je torej naš prostovoljni davek za kulturo! Banovina je pa v enem samem letu žrtvovala za prosveto 1 in 3/4 milijona dinarjev, skoro 700.000 din več kakor prejšnje leto. Pa izdatki za šole v tej vsoti niso nič upoštevani. V tabeli banovinskih podpor najdeš nekatere čisto nove postavke.

Statistični pregled seveda ni knjiga, ki bi jo prebral in odložil. Treba jo je imeti pri roki in jo pregledovati, kadar potreba nanese. Zato si bo pregled gotovo nabavil vsak, ki se kakorkoli peča ali zanima za slovensko šolstvo in prosveto. Prav pa bo prišla vsej naši kulturni javnosti, ki spremlja razvoj našega šolstva z velikim zanimanjem, kakor kažejo mnogi članki in razne ankete v časopisu. Naši javnosti bo podarilo resnično sliko šolstva in prosvete pri nas, da bo opremljena z dobrim poznavanjem stvarnega položaja naše pravilno presoja dejstva in iskala primernih načinov, kako bi se dalo v prihodnje boljše odpomoci raznim pomanjkljivostim. Knjiga, ki jo je založila banovinska založba šolskih knjig in učil, stane 30 dinarjev.

Križanka

1	2	3	4	5	6	
7		8				9
10	11			12		13
14				15		
16			17			18
19	20			21		
22				23		
	24		25			
26						

Pomen besed

Vodoravno: 1. Ruski filmski igralec, 8. slovaški politik, 10. gora na Koroskem, 12. družinski član, 14. kemična prvina, 15. zlatnik, 16. latinski veznik, 17. oziralni zaimsek, 18. vprašalni veznik, 19. slovenski gledališki igralec, 21. jugoslovanski otok, 22. možko ime, 23. svetopisemska oseba, 24. povezano cvetje, 26. livada.

Navpično: 2. osje gnezdo, 3. priljubljen hrana polhov, 4. členek, 5. grški pesnik, 6. država v Aziji, 7. vrsta slike, 9. slavni vojskovodja starega veka, 11. bolgarski narodni junak izza osvobodilnih bojev, 13. možko ime, 15. vladar, 17. vrsta skladbe, 20. svojilni zaimsek, 21. del telesa, 23. žival, ki žre kače in drugo golazen, 25. predlog.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodoravno: 1. Magdalena, 8. Una, 9. som, 10. Ra, 11. pok, 13. se, 14. belon, 16. Bogomir, 18. Banat, 20. in. 22. Tit, 23. kl, 24. Lit (italijanska lira), 26. Vid, 27. Elzabeta.

Navpično: 1. Mura, 2. Ana, 3. Ga (Galij), 4. Apolonija, 5. es, 6. nos, 7. amen, 11. pagat, 12. komat, 14. bob, 15. nit, 17. Čile, 19. Vida, 21. Nil, 23. kit, 25. ti, 26. ve.

Inserirajte v „Sl. Narod“!

na čase pred šestimi leti.

— Ljubim te Diana, kakor nekoč, ne, kakor sem te vedno ljubil. Nikoli nisem nehal ljubiti te.

Vstala je in ga objela z eno roko. Oklevala jo je prihajala besede iz ust:

— Tudi jaz sem hrepnela po tebi Geoffrey. Nikar ne misli, da nisi živel v mojem spominu. Bila sem otrok, ko sem te zapustila. Neumen, razvajen otrok. Zda, ko je moj oče umrl, in ko živim čisto sama, mislim pogosto da je bila neumnost zapustiti te tako.

Stala je tako blizu njega, da bi jo bil lahko objel, pa ni storil tega. Njene oči so bile napol zaprte. In Geoffrey je vedel, da bi ostala za vedno pri njem, če bi izgovoril le one besede. Čakala je na to besedo.

Obrnil se je kakor da je noče gledati.

— Poljubil sem te, ker mi je ponudil nekoč, ki ima mnogo denarja, za to dve sto dolarjev, je bruhnilo iz njega, jaz pa sploh nimam denarja. — Poljubil bi bil tudi drugo žensko.

Diana je globoko vzdihnila. Vedela sem to Geoffrey. Nežno ga je pobožala po lasih. Neki moj znanec je slučajno slišal vaš pogovor, pa mi je brž prinesel to na uho. Veseli me, da si to priznal. Prav si storil. Potem ga je pa prišla za glavo in ga dolgo poljubljala. Zda, ni bilo več dvoma, da ostane Diana pri njem drugič in za vedno.

G. BODE:

Poljub

— To je najarogantnejša ženska, kar sem jih kdaj srečal, — se jezi Bill Book, ki so ga nazivali v hotelu »bogat Bill«. — Poslal sem ji najmanj desetkrat rože, ona mi pa komaj odzdravi.

— Poskusi enkrat s prstanom, — ga je podražil Harris.

— Saj sem tudi to že storil, pa mi ga je poslala po komornici nazaj.

Vsi so se mu smejali.

— Sto dolarjev bi dal, da bi videl to žensko manj ponosno. Sto dolarjev samo zato, da bi videl, kako bi izpremenila svoj naduti izraz in zardela, kakor vsaka poštena ženska.

Harris si je natočil čašo whiskyja.

— Če bi jo kdo poljubil, mislim, da bi bila čisto drugačna.

Bill je bil ves iz sebe od jeze. Če bi jo kdo poljubil! Saj z nikomur ne govori. Kdo bi imel toliko poguma? — Nisem boječ, toda kar se tiče te ženske... no... kakor sem objubil: sto dolarjev plačam tistemu, ki ima toliko poguma, da bi šel k nji in jo poljubil.

Geoffrey je prihajal počasi, lenih korakov v hotel in slišal je zadnje Billove besede. Stopil je k njegovemu naslanjaju in se malomarno naslonil nanj. Njegov lep, mladeniški obraz je kazal sledov prave noči in vsi so vedeli, da je bila ta noč za igralno mizico grob zadnjega Geoffrejevega denarja. Kdo ve, da-li bo mogel še jutri poravnati račun v hotelu. Njegovi prsti so nemirno drhteli, ko si je prižigal cigareto.

— Za katero damo pa gre? — je vprašal. Bill je pokazal na mlado ženo, sedečo za barsko mizo in obrnjeno tako, da je videl Geoffrey samo njen krasni hrbet in lepo počesane lase. In Bill je dejal veselo: Zvišam vsoto na dvesto dolarjev, če greste k nji in jo objamete. Bogle, ta šala je vredna toliko.

Geoffrey je malo pomislil. Bogle, kako težko je spravljal zadnje čase skupaj denar. Da bi si kaj očital, se je bil že davno odvadil, a časi, ko je mogel biti ponosen na svoje ime in rodbino, so bili že davno minili. Če bi imel dvesto dolarjev, bi lahko odpotoval, poskusil srečo drugod in začel morda še enkrat znova. In končno, mar bo škodovalo tej dami, če jo poljubi čeden mladenič? Geoffrey napravi prestrašen obraz in zašepeta: Oprostite, milostiva gospa, smatral sem vas za svojo sestro.

— Daj mi ta denar, — je dejal mirno. Vrgel je proč cigareto in stopil pogumno k mladi ženi.

Diana se je zamišljeno igrala s svojimi robcem in razmišljala, da-li bi ne kazalo iti spat, ko jo je nekoč od zadaj ujel. In

zagledala je Geoffreyev obraz in njegova ozka usta, potem je pa takoj začutila njegov poljub na svojih ustnih. Njen strah je trajal samo sekundo, potem je pa objela njegovo glavo z mehkiimi rokami in mu vrnila poljub. Preden je pa mogla kaj reči je bil Geoffrey že odšel. In ona je sedela kakor vsak večer sama za svojo mizico, samo iz presenečenih obrazov okoli sebe je sklepal, da Geoffreyev poljub ni so bile sanje.

Geoffrey je taval po temnih ulicah, potem je pa sedel skrušen za mizo v krčmi ter jel preklinjati Billa, svoje neurejene razmere in sebe. Tako smolga!

Ko se je vrnil okrog polnoči v hotel, je zahteval račun in odšel pospraviti svoje stvari. Toda v trenutku, ko je šel po stopnicah ga je ustavila sobarica:

— Milostiva gospa vas pričakuje v svoji sobi.

Geoffrey je apatično prikal. Končno, nihče, niti Diana ni mogel vedeti, da ima v žepu samo dvesto dolarjev, niti slutiti njihovega izvora.

Stal je pred njo. Diana mu je podala roko.

— Saj sploh nisem vedela, da stanuješ tu Geoffrey, niti slutila nisem kod se klatiš. Sem pa zelo vesela, da te zopet vidim. Mislim, da lahko zdelo, da najni ločitvi zopet enkrat pokramljava.

Geoffrey je molče prikal. Pokramljava

naj bi. Tega nista prav za prav nikoli mogla. Ljubila sta se, morda še preveč. Do tistega dne, ko je Geoffrey napravil to smešno neumnost s svetloaso girl, stvar, ki mu je Diana zlasti pa njen oče, nista mogla odpustiti. Zene, kakršna je bila Diana ni smel nihče varati. Njen ponos tega ni prenesel. In oče jo je v tem utrjeval. Potlej so pa prišli sorodniki, Geoffreyja so proglasili za pustolovca in mu prorokovali strašno bodočnost. Prav tisto, ki jo je Geoffrey doživel. Diana je hladno odklonila predlog, da bi ostala še pri njem. Šest let je minilo od tistega dne, šest let, ki so povečale Dianino lepoto in ponos, dočim je Geoffrey pozabil, da je bil nekoč gentleman. Sedel je nasproti svoji ženi, s katero je bila zatonila njegova sreča in poslušal je njen izravnan globoki glas.

— Kaj ti je pa prišlo na misel, da si me vpričal vseh v hotelu poljubil? — ga je vprašala čez nekaj časa, prijazno in prijetljsko. Geoffrey se je ustrašil. Saj vendar ne more te ženi povedati resnice. Prisilila bi mu zausnico. In po pravici. Nasmešnil se je.

— Opazil sem te, Diana, bila si lepša kakor kdaj koli. Zena kakor ti bi morala hoditi z zastrtim obrazom, da bi ne mogla nikogar zapejati, Diana.

Ozrl se je na njo in videl, da je bila lež razpica in pred njim je vstal spomin

na čase pred šestimi leti.

— Ljubim te Diana, kakor nekoč, ne, kakor sem te vedno ljubil. Nikoli nisem nehal ljubiti te.

Vstala je in ga objela z eno roko. Oklevala jo je prihajala besede iz ust:

— Tudi jaz sem hrepnela po tebi Geoffrey. Nikar ne misli, da nisi živel v mojem spominu. Bila sem otrok, ko sem te zapustila. Neumen, razvajen otrok. Zda, ko je moj oče umrl, in ko živim čisto sama, mislim pogosto da je bila neumnost zapustiti te tako.

Stala je tako blizu njega, da bi jo bil lahko objel, pa ni storil tega. Njene oči so bile napol zaprte. In Geoffrey je vedel, da bi ostala za vedno pri njem, če bi izgovoril le one besede. Čakala je na to besedo.

Obrnil se je kakor da je noče gledati.

— Poljubil sem te, ker mi je ponudil nekoč, ki ima mnogo denarja, za to dve sto dolarjev, je bruhnilo iz njega, jaz pa sploh nimam denarja. — Poljubil bi bil tudi drugo žensko.

Diana je globoko vzdihnila. Vedela sem to Geoffrey. Nežno ga je pobožala po lasih. Neki moj znanec je slučajno slišal vaš pogovor, pa mi je brž prinesel to na uho. Veseli me, da si to priznal. Prav si storil. Potem ga je pa prišla za glavo in ga dolgo poljubljala. Zda, ni bilo več dvoma, da ostane Diana pri njem drugič in za vedno.

Taki so pač Angleži in njihov značaj

V Angliji je bilo ustanovljeno društvo za spoznavanje širokih ljudskih slojev — Angleži je varnost nad vse — Ženske za Chamberlainovo politiko

Ustanoviteljja Mass observation se pa ne omejuje samo na suho statistiko, ona dva skušata ugotoviti neposredno ljudski glas. Javno mnenje, govorice in ljudske običaje beležita verno in doslovno — skratka, priznava si neposredno ugotavljanje in analitiziranje izraza narodne duše, to je važna naloga, zahtevajoča veliko nadarjenost za opazovanje in organizacijo, pa tudi mnogo truda in marljivosti. Morda bo ta pokret dosegel svoj cilj, da bo pokazal svetu Angleže take kakršni so.

Igralni avtomati

Vsak kdor pride v Anglijo je presenečen nad obilico različnih igralnih avtomatov, razširjenih zlasti po Londonu. Na vseh se igra z različnimi kroglicami, ki dosežejo z dotikom vsakojakih figur ali stebričkov različno število točk: 100, 500, 1000, 2000 itd. Če zadeneš nad 2000, dobiš pet cigaret.

Angleške oblasti so pa zelo v skrbeh zaradi uspeha teh avtomatov, v Angliji jih je nad 100.000, in ljudje zaigrajo na njih na leto v našem denarju okrog 600.000.000; od tega pripade njihovim lastnikom kot čisti dobiček celih 25 odst. Vse te elektronične avtomate uvažajo v Anglijo iz Chicaga, kjer so jih izumili. Na teh nedolžnih igračah, ki pa stanejo vsakega igralca precej denarja, se opaža zanimiv psihološki pojav. Prvotno so dosegali ljudje nizko število točk: 1, 5, 10, 20 itd. Nekaj tavarar, ki dobro pozna človeško dušo, je pa začel nekake dne označevati uspehe z velikimi številkami 100, 500, 1000, 2000, 5000 itd. In takoj je imel mnogo več igralcev kakor njegova konkurenca.

Originalna svatba

Londonška javnost se je zadnje dni zanimala za originalno svatbo Pamele Milinorove. Kaj podobnega se baje nikjer drugod na svetu ne vidi. Nvesta je bila oblečena kakor grška plesalka iz Tanagra, z grškim pajčolanom, ki ji je zakrival pol glave. V ušesih je imela 15 cm dolge ušane in v cerkev je stopila ob zvokih znane Gershwynove »Rapsodije v modrem«. Drugi dan so bili vsi londonski listi polni fotografij s te svatbe, ob kateri se je londonska družba tako dobro zabavala. Zdjaj čaka Londončani, da bo na bodoči originalni svatbi ženin oblečen kot Ghandi in da bo zamorski jazzband namesto poročne koračnice igral »Broadway Melody«.

Kako prideš v angleški parlament?

Znani humorist »Sunday Expressa« George Formby je zastavil svojim čitateljem naslednja vprašanja:

- Ali imate vlažne roke?
- Ali imate ploske noge?
- Nezanjsljivi spomin?
- Moten pogled?
- Noge na O?
- Smrdčoo sapo?
- Šibko pamet?
- Omejeno obzorje?

Da?... Ali imate vse te lastnosti? Ne, brez šale. In kaj še mislite, da potrebujete, da bi prišli v angleški parlament?

Največji mož sveta kot tožitelj

Robert Wadlov je tožil profesorja Humberda, pa je tožbo izgubil

Zanimiv proces so imeli nedavno v St. Josephu v ameriški državi Missouri, kjer je porota zasledila pet dni, da bi odločila o tožbi največjega moža Amerike in najbrž tudi vsega sveta, 21-letnega Roberta Wadlova. Mož meri 2,78 m, tehtja pa 232 kg. Wadlov je tožil profesorja Charlesa Humberda, ki ga je vestno in temeljito proučeval več mesecev. Zahteval je od njega odškodnino, ki bi znesla v našem denarju nad 6.000.000.

Profesor Humbert je objavil rezultate svojih študij v glasilu Zveze ameriških zdravnikov. V svojem poročilu omenja, da je bil Wadlov rojen kot otrok normalne teže, toda že z 18 meseci se je razvil njegovo telo tako, kakor da bi bil star 6 let. Ko mu je bilo 9 let, je meril že 2 metra. Z 19. letom je dosegel sedanjost višino. Njegove roke pa so bile dolge samo 27 cm in nosil je čevlje šte. 36. Izredno velika ima Wadlov samo ušesca, sicer je pa njegovo telo proporcionalno. Le noge niso mogle dobro nositi teže telesa in Wadlov je moral rabiti palice, da je lahko držal med hojo ravnotežje.

Vsi ti podatki pa niso bili vzrok, da je Wadlov profesorja tožil. Šlo je za besede, ki jih je napisal profesor o Wadlovem značaju. Opisal ga je kot apatičnega pusteha in malo družabno bitje. Porota je morala poslušati dolgo vrsto izvedenskih mnenj ter gledati več tisoč metrov filma. Končno je odločila v tožiteljevo škodo. Navzlic temu je Robertov oče pred sodiščem podčastno besedo zatrjeval, da je Robert naj-

Čiščenje nakita

Neko angleško društvo, ki mora njeno ime iz razumljivih razlogov ostati tajno, je priredilo slavnostni večer, na katerem se je razpletel zanimiv pogovor med dvema damama iz visoke družbe. Ena je bila bogata Argentinka, vsa okrašena z velikim in dragulji, da je bila podobna božjemu drevescu. In ves večer je govorila o svojih draguljih. Pripovedovala je kako jih čisti, da ima z njimi mnogo sitnosti in skrbi, ker jih ne more nikomur zaupati. Ene pere v zelenem chartreuxu, druge v konjaku, te v belem, one zopet v črnem vinu, za nekatere pa potrebuje ba- je čist absint. Ko je končala svoje dolgo- vezno pripovedovanje, se je sklonila k svoji sosedki in je vprašala:

— Kako pa vi čistite svoj nakit?

Dama se je obrnila k vsiljivi Argentin- ki in odgovorila prijazno:

— Kadar je moj nakit umazan, ga kratkoma vržem proč.

Tipična angleška anekdota

Na univerzi v Oxfordu pripovedujejo zadnje dni vsem tujcem anekdoto, ki naj bi bila tipično angleška. Kaj je na nji tipično angleškega, morate spoznati sami.

V neko angleško kaznilnico je prišel nov jetnik. Ravnatelj kaznilnice je skrbno opravil vse formalnosti, združene s sprejemom novega gosta, nazadnje je pa zahteval od njega, naj mu podpiše po- trdilo o sprejemu.

— Ne morem, ker ne znam pisati — je odgovoril jetnik.

— Kaj? — se je začudil ravnatelj. — A zakaj so vam prisodili teh sedem let?

— Za ponarejen podpis.

— Kako? Za ponarejen podpis, ko pa sploh ne znate pisati?

Jetnik se je popraskal za ušesom in zamrmral:

— Tristo vragov, ta moj advokat je pa res tepec.

Nevaren mož

Po Londonu kroži bajne resnična zgodba o angleškem mornarju, ki so ga morali operirati, ker je imel vnetje slepiča. Ko je ležal slečen na operacijski mizi, je po- svaril kirurga:

Gospod doktor, glejte, tu na desni strani trebuha imam tetovirano žensko. Opo- zarjam vas, da vam zdrem glavno, če bi mi jo med operacijo pokvarili.

Laurelove zakonske skrbi

Ubogi Laurel, Hardyjev tovariš, ima zo- pet zakonske skrbi in težave. Njegova tretja žena Rusinja Ilijana ga toži, ker jo je zapustil. Zena zahteva ločitve zakona, v našem denarju 60.000 din mesečno in hišo, ki bi jo moral seveda vzdrževati mož. Zena pravi, da jo je mož zapustil zato, ker nije preveč žganja. Laurel pa ima podobne skrbi tudi drugod. Toži Hal Roacha, ki zahteva od njega odškodnino v znesku 5.000.000. Roach trdi, da je Lau- rel kršil načela morale, ker je preveč pi- jančeval in hodil prepozno v studio.

čata o tem v »Science News Letter« pravi- ta, da so poslušni z razbitjem atomskega jedra urana z nevtronskimi strelami morda važnejši od samega odkritja radio- aktivnosti.

Ali pomeni to, da smo na pragu nove dobe gospodarjenja z energijo? Sen, spro- stiti ogromne količine energije z razbit- jem atomskih jeder, je lebel ljudem pred očmi mnogo let. V utopičnih opisova- njih se je govorilo o zlati dobi, ko bo ve- liki ladji s strojem za razbijanje atomov kot pogonska snov na vožnji čez Atlanti- ski ocean zadostoval kot oreh velik ko- šček premoga ali pa tudi steklenica vode. Izumitelji so sanjali o uporabi atomskih motorjev in razbitih atomov kot strahovi- to učinkovitega razstreliva in podobno. Razbitje atoma raj bi imelo za posledico prevrat v gospodarjenju z energijo.

Ni takega se ne bo zgodilo, pravi »Science News Letter« kakor ni bilo go- spodarskega prevrata potem, ko se je po- srečilo uredništvo v laboratorijskih sanje al- kimistov — transmutacijo prvih. Izkaza- lo se je, da bi bilo nepopolno težko izpre- meniti toliko množino prvine v drugo, da bi se to poznalo vsaj v škodljivi občutli- ve kemikove tehtnice. Tako je ostalo pri znanstvenem pomenu odkritja. Podobno bo tudi s sprostitvijo atomske energije. Ne bo revolucije, ne bo eksplozij, niti fan-

tastičnega atomskega orožja. Za razbitje enega atomskega jedra urana in sprosti- tev 20.000.000 elektronskih voltov ener- gije je namreč treba potrošiti 3 milijarde elektronskih voltov energije. In to se ra- čuna z najugodnejšim primerom, namreč da se posreči s potrošnjo temeljne koli- čine treh milijard elektronskih voltov energije pripraviti prost nevtron, ki zado- ne atomsko jedro urana tako točno, da v njem ne obliči, kakor se zgodi največ- krat, ampak da ga razbije. Tu je potreb- no mnogo srečnih naključij.

Ne bo torej prevrata v gospodarjenju z energijo. Pač se pa napovedujejo nekate- ri prevrti v znanstvenem naziranju na stvar. Močno je zlasti omajana vera v ob- stoj tako zvanih naduravnih prvin z atomsko težo 93 do 96, ki so njih odkritje že opetovano napovedali. Omajana je tu- di zanesljivost radijskih pur, s katerimi so doslej določali starost zemeljskih pla- sti. Ne smemo se zanašati, pravi »Scien- ce News Letter«, na točnost cenitev po razpadu radioaktivnih prvin in po koli- čini doslej znanih plodov tega razpada, če more atom urana razpasti na zdaj odkri- ti način. In končno ima veda nov atomski mehanizem, s katerim se more morda po- jasniti »gromna množina energije, vzdr- žujoče žarenje zvezd.

Najdeni in zopet izgubljeni milijoni

Primer dveh Novozelancev, ki priča, da piše življenje najbolj tragične romane

Denar je mnogo lažje zapraviti, kakor za- služit. To je ena izmed temeljnih resnic življenja. Včasih se pa zdi neverjetno, kako velika morejo biti premoženja, ki so jih ljudje izgubili. Na Novi Zelandiji je umrl pred leti siromašen mož. Ni pa bil vedno siromašen, imel je najbogatejše rudnike zla- ta na svetu, pa jih je izgubil.

Spomladi 1878 sta iskala dva Novozelan- ca Lee in Mc. Crombie zlato v okraju Ohi- nemuri na Severnem otoku. To je bila ta- krat gola, kamenita puščava, kjer je živel le nekaj domačinov, ki so tam med skala- mi bedno životali. Nekaj milj dalje so pa ležala zlata polja ob rekah Thames in Co- romandi. Nekega jutra sta Lee in Mc. Crombie odšla na hrib, od koder se je vi- delo daleč po puščavi. Tam na obzorju sta zagledala med pečini čudno svetlikanje. Napotila sta se tja. Svetlikanje je postajalo vedno močnejše. Slednjic sta prispela tja — do kremenčaste skale, lesketajoče se kakor zlato. Prihrumela je nevihta z nali- vom, toda iskalec zlata nista izgubljala ča- sa. Crombie se je hitro vrnil v taborišče po orodje. 30 milj daleč je je nesel med silnim nalivom. Vso noč je bil v sedlu in ko je moral slednjic brodit naraslo reko, so ga valovi odnesli s seboj. Njegovemu tovarišu se je komaj posrečilo rešiti ga v zadnjem trenutku, da ni utonil.

Ni bilo dvoma, naletela sta bila na žilo zlata. Skale okrog so se lesketale v zlato in 70 m visoka pečina je bila doslovno go-

ra zlata. Novozelanca sta si brž postavila kočjo in izkopala pod hribom rov. Čez tri mesece so pa prišli domačini in jima jeli groziti, kajti izkazalo se je, da je bil grič njihov pokopališč. Iskalca zlata sta se hotela rešiti pred smrtjo s tem, da sta ta- koj ponudila domačinom 5000 funtov ster- lingov. Toda domačinom se je zdelo to premalo. Novozelanca sta se morala za- teči v rov, kjer so ju oblegali. Slednjic sta se pa vendarle rešila. Za rušenje skal sta rabila bombe in ta sta vrgla na domačine. Eksplozije so se domačini ustrašili in zbe- žali.

Ko je nastal zopet mir, sta odpeljala No- vuzelanca sta zvedela za bogatega iskalca. Rezultat je bil sijajen. Treba je bilo pa mnogo denarja za pridobivanje zlata. No- vuzelanca sta zvedela za bogatega iskalca zlata in obrnila sta se nanj. Ta čas je pa tretji iskalac zlata odkril isto bogato le- žišče. Hitro je ustanovil sindikat z 20.000 funtov sterlingov, zasedel je zlato polje, Lee in Crombie sta se pa morala obrisati pod nosom, ker sta po zakonu izgubila pravico do ležišča zlata, ki sta ga bila za nekaj dni zapustila. Njun položaj je bil tako brezupen, da nista niti poskusila vlo- žiti tožbo.

Nedavno je Lee umrl kot siromašen mož. Rudnik, ki ga je odkril, je pa dal že za 10.000.000 funtov sterlingov zlata. Samo di- vidende so vrgle že nad 2.000.000 funtov sterlingov.

Tropična preizkušnja letala

V ponedeljek teden je startalo v Bre- menu letalo Pommern z ravnateljem Tan- kom na polet v Gadames, najzapadnejše mesto v italijanski Libiji na meji franco- skega Tunisa. To je letalo tovarne Focke- Wulf tipe Condor. Namen poleta je bil temeljito preizkusiti letalo v tropičnem podnebju, ker bodo to letalo rabili na red- ni zračni progi v Južni Ameriki. Tam or- ganizira zračni promet sindikat Condor. Proga je vodila iz Bremena preko Ri- ma v Tripolis in dalje v Gadames. Tam so letalo preizkusili v največji vročini nad puščavo. Ob povratku v Tripolis je pozdravil posadko guverner Libije mar- šal Balbo, ki se je zelo pohvalno izrazil o letalu in njegovem uspehu. Preko Ri- ma in Milana se je vrnil v soboto Condor na letališče tvornice Focke-Wulf. Letalo se je sijajno obneslo na progi dolgi nad 6.000 km. Alpe je preletelo v višini 5.000 metrov.

Kamerunski les za Evropo

V Evropi posekamo več dreves nego jih zasadijo in evropsko gozdno gospodarstvo polagoma propada. Zato se industrija ozira po drugih virih. Zaenkrat jih je našla v Afriki. V notranjosti Afrike je okrog 1,5 milijonov ha krasnih gozdov. Težki plem- eniti les mahagoni je večinoma izsekan, ostalo je pa še mnogo lahkega lesa. In to zadostuje, da privlačijo srednjeafriški go- zdovi vedno bolj evropsko lesno industrijo, ki so ji potrebne sirovine.

Nemški listi pišejo, da je za Nemčijo velikega pomena lesno bogastvo Kameruna. Samo v tej koloniji raste okrog 600 vrst dreves in vse lesno bogastvo je večinoma še nedotaknjeno. V Kamerunu raste več vrst dreves, ki njihov les nadomesti smre- kov les. Pri nas rasto smreke tako po- časi, da je treba čakati 50 do 60 let, da jih lahko posekamo. Kamerunski drevesa so pa že v petih ali šestih letih tako razvita, da jih lahko posekajo in porabijo za les. To pomeni, da lahko nudijo na majhnem prostoru velike količine lesa. Tako naj bi se dobro izplačal izvoz lesa iz Kameruna v Evropo.

Röntgen največje napetosti

V nizozemskem zavodu za zatiranje ra- ka v Amsterdamu so že preizkusili nov röntgen, edinstven svoje vrste. Intenziv- nost in prodornost izžarjevanja novega apa- rata je tako velika, kakor če bi imeli na razpolago 1 kg radija. Še vedno namreč znanost nima odgovora na najvažnejše vpra- šanje v modernih metodah lečenja novo- tvor, da-li dosežemo večji učinek, če za- bimo globlje prodirajoče ali tako zvane »tr- de žarke, ki nastanejo pri zelo velikih na- petostih — okrog 1.000.000 voltov. Dočim je zdravniški uspeh pri novotvorbi blizu po- višine tolesa splošno priznan, je učinek globlje v telesu manjši. Z ultratrdeimi, tona-

zelo prodornimi žarki bo pa morda mogoče lečiti raka tudi globlje v telesu.

V Ameriki so delali nedavno poskuse na tem polju in uspehi kažejo, da so učenjaki na pravi poti. Toda v Ameriki še nimajo tako močnega aparata, kakor so ga dobili nizozemski zdravniki. Ta aparat se da upo- rabiti tudi v druge manj važne svrhe, zla- sti za izdelovanje nevtronov. Nevtroni povzročajo namreč v atomskih jedrih s pri- tiškom na njihove delce pojave, ki vodijo med drugim k umetni radioaktivnosti in povzročajo izvestne biološke učinke. Novi aparat obstoja iz generatorja visoke na- petosti, Röntgenova žarnica, preizkušena v Philipsovem laboratoriju, obstoja iz treh delov in vsak del lahko vzdrži napetost 400 tisoč voltov. Zarnica širi navzgor tri pra- mene žarkov tako, da lahko istočasno obse- vajo tri bolnike. Aparat je zavarovan ta- ko, da zdravniki, zaposleni pri njem, niso v nevarnosti.

Ponarejene poštne znamke

Kriminalna policija v Rigi je odkrila veliko afero s ponarejanjem poštne znamke. Vsi krivci so bili aretirani razen enega, ki se mu je posrečilo pobegniti. Neki pariški filatelista je dobil letos v fe- bruarju večjo pošiljko znamk v vrednos- ti 600 frankov od židovskega trgovca Faima Niselovića iz Rige. Ko je znamke pregledoval, so se mu zdele nekatere po- narejene. Obrnil se je na strokovnjaka in ta je res ugotovil, da gre za ponarejene znamke. V stanovanju Faima Niselovića so preiskali in našli ponarejene znamke malone iz vseh držav sveta, največ pa iz Sovjetske Rusije in baltičskih držav.

Razen tega je našla policija podoben zapisnik, v katerem je Niselović beležil vse podatke o svojih trgovskih stikih. Iz njegovih beležk je bilo razvidno, da je Niselović že tri leta vodil veletrgovino s ponarejenimi znamkami. Oseparli je okrog 800 filatelstov. Vrednost ponarejenih znamk, ki jih je spravil ta slepar v pro- met, znaša po njegovih lastnih beležkah 10.000 latov. Pri tem mu je pridno po- magal sin Laser. Oče in sin sta dobivala ponarejene znamke v nadaljnjo prodajo od židov Selima Bora, Maxa Wachla in Kohnana Gingsburga. Znamke so bile po- narejene na Estonskem in imele so tudi ponarejene poštne pečate. Slepar Gings- burg je odpotoval pravčasoma v inozem- stvo, vendar so ga pa ob povratku v Ri- go na kolodvoru aretirali in zaprli.

NA OESTI

- Kam pa tako hitro?
- Na sodišče.
- Pa menda vendar ne kot obtoženeo?
- Kaj še, kot državni tožilec.

V GOSTILNI

Gost: Koliko sodčkov piva prodaste na teden?
Gostilničar: Približno 20.
Gost: Ali vam smem svetovati, kako bi jih prodali 25?
Gostilničar: Zelo vam bom hvaležen za ta nasvet, gospod.
Gost: Naročite natakarcima in nata- karjem, da bo vedno natočena pravilna mera.

Napad na atome

po najnovejših dognanjih učenjakov ne bo povzročil prevrata v gospodarjenju z energijo

Pri bombardiranju nevtronov, električ- no nevtralnih delcev atomskega jedra, se je posrečilo razbiti atome najtežje znane prvine urana in sprostiti njihovo notranjo energijo. Po računih bi se moralo sprostiti pri razbitju atoma urana 20.000.000 elek- tronskih voltov energije. Pri dosedanjih poskusih so ugotovili, da se je sprostilo okrog 100 milijonov voltov.

Poročilo o tem odkritju je bila senzacij- ja konferenca fizikov, ki se je vršila pod pokroviteljstvom washingtonskega Car- negieva zavoda in univerze Georgea Wa- shingtona. Odkritje, ki ga je sporočil nemški učenjak Otto Hahn kot rezultat svojega dela z Dr. Liese Meitnerjevo, je bil takoj overjen. Potrdila ga je po poskusih, delcih po navodilih v poročilu, v laboratoriju Nielese Bohra v Kodaču ameriška univerza Columbia in nekaj dru- gi znanstvenih zavodov. Uran je težka prvina, temeljni člen tako zvane uranske vrste radioaktivnih prvin, čijih atomi vs-

tomatično razpadajo in pri tem izločajo radijske žarke. Razbitje uranskih atomov po metodi Dr. Hahna je znanstveno senza- cionalen dogodek zato, ker so iz razbite- ga atoma prvič dobili nekaj drugega, ka- kor znano radijsko izžarjevanje, namreč žarke alfa in beta, pozitivne, nevtrone in žarke gama. Namestu običajnih nižjih pr- vin uranske vrste nastanejo izotopi bar- ja, prvine, ki ima približno za polovico manjšo atomsko težo kakor uran. Razen tega pa nastaja očitno tudi kripton, redek plin tudi približno polovične atom- ske teže. Dr. Hahn pripominja v svojem poročilu, da so ti rezultati ovrgli vse prejšnje izkušnje kemikov.

Ogromna je tudi razlika v sproščanju energije. Pri prejšnjih poskusih s ciklo- troni se je posrečilo z razbitjem atoma sprostiti največ 20.000.000 elektronskih voltov in sicer pri bombardiranju atomov litija z atomskimi jedri težkega volika. Watson Davis in Robert Potter, ki poro-

marljivoji in najposlušnejši njegov otrok. V Wadlovi rodbini je šest otrok.

Problem pomeščanjenega in patriarhalnega kmeta

Iz zanimive študije arhivarja Franja Baša o življenjskem nivoju slovenskega kmeta od srednjega veka do danes

Ljubljana, 15. aprila
Življenjski nivo človeka presodimo po njegovi uporabi v prehrani in v duševnem delu ter sploh po aktivnosti duševnega življenja. Življenjski nivo našega kmeta je pogojen po zgodovinskem razvoju in kulturno-zemljepisnih prilikah, v katerih živi.

RICET — NAJSTAREJŠA KMEČKA JED

Najstarejša poročila o prehrani našega kmeta imamo iz časa okoli Kristovega rojstva. Zgodovinar Dio Cassius poroča, da so se preživljali Noričani z ječmenovim močnikom in redkovicami ter da so pili kislo vino. Iz srednjeveških urbarialnih dajatev ter iz poznejših prehranitvenih navedb moremo upravičeno sklepati, da je bil ječmenov močnik, ki ga omenja Dio Cassius, podoben današnjemu ricetu ali ješprenju. Ricet je potemtakem najstarejša domačinska jed na Slovenskem. Ta močnik je bil tudi predhodnik najbolj pogoste današnje kmečke jedi močnika, ki se v severni Sloveniji še danes uživa v prvi vrsti kot koruzni, v vzhodnih krajih kot pšenčni in v osrednjih pa kot ajdovi močnik s kislim mlekom. Proti jugovzhodu pa prehaja na to polagoma v Italijo v močnato kompaktno jed kot polenta.

Z močnikom v zvezi je po svoji snovi kruh, ki so ga poznali že v 13. stoletju, kar nam dokazujejo dajatve podložnikov. Poleg tega lahko sklepamo na peko kruha po obstoju pečice v naših starih hišah od 17. stoletja dalje pa tudi po obstoju krušne peči. Posebne močnate jedi tvorijo pogache, katere najdemo v urbarjih kot splošno dajatev, posebne vrste so pa tako zvane ribje pogache v laškem okraju, ki so se kot polna delovna jed ohranile v Priekliju. V zgodovinski dobi manjkata sicer koruza in krompir, ostala žita pa so precej enakovredno razširjena, razen ovsa, ki je pred uvedbo koruze in krompirja igral važnejšo vlogo v prehrani kmečkega človeka kot danes. V srednjem veku je bil od žit najbolj razširjen oves, kateremu sledi rž, pšenica, ječmen in proso. Za davke so kmetje oddajali najmanj ječmena in ovsa. Ajda je bila vpeljana šele proti koncu srednjega veka. Važno vlogo v prehrani je igral fižol, mak za olje in posebno str.

Za mesno prehrano so služile v prvi vrsti ovce in perutnina. Meso se je uživalo največ kot suho meso, in sicer goveje in svinjsko meso, sveže pa ovčje in mlado svinjsko meso. Sladkor je nadomeščal med ali strd. Zelenjava je igrala majhno vlogo v prehrani kmeta v srednjem veku. Zelenjava je prišla polegoma iz graščinskih, samostanskih in meščanskih vrtov tudi h kmetu, in sicer najprej repa, nato se zelje, ki se je uveljavilo zlasti za uvedbo krompirja. Poraba mleka je bila v srednjem veku malenkostna.

V srednjem veku in v začetku novega veka je bila kmečka prehrana na Slovenskem sestavljena v bistvu iz močnika, iz raznih vrst žitnega zdroba in kaše, iz kruha, v katerem prevladujeta rž in oves, iz fižola, iz ovčjega in govejega sira, suhe-

ga govejega in svinjskega mesa, svežega mesa ter perutnine in mladih svinj. Sladkor je nadomeščal med, olje se je pridelo iz moka. Zelenjava, mleka in povrtnine se je uživalo razmeroma malo, jedi so bile malo začinjene.

KMET PREPUŠČEN SAMEMU SEBI

V visokem srednjem veku je bil kmetov življenjski obstoj v splošnem zagotovljen, razen v času slabih letin. Težji položaj pa je nastal v prehodu iz srednjega v novemu. Škof Brenner piše v 16. stoletju, da gleda kmetom lakota iz oči. Stupan von Ehrenstein, Slovenec po rodu, piše l. 1759 o Slovencih, da gredo le-ti na delo, kadar jih k temu nažene sila. Oblast je prezdaj začela navajati kmeta k domači obrti mesto k racionalnemu obdelovanju zemlje. Od merkantilizma v 17. stoletju do danes je bilo geslo napredka obrti in industriji, ne pa kmetstva zemlja. Že tako in tako fatalistični slovenski kmet je izgubljal vero v svojo zemljo kot podlago svojega obstoja. Zemljiska odveza je kmeta samo navidezno osvobodila, poslabšala pa njegov položaj še s tem, da ga je prepustila samemu sebi brez strokovnega gospodarskega vodstva gosposčine, ki mu je pred tem varovala njegov obstoj.

Ce primerjamo urbarialne dajatve in zapuščinske cenitve na primer v Dravski dolini v 17. stoletju z današnjimi, potem vidimo, da je bil domos polja v 17. stoletju isti kakor danes, to je — minimalno pri povprečni letini — pri lanu trikratni, pri pšenici in rži štirikratni, pri ječmenu ajdi in ovsu petkratni. Posejalo se je le za malenkost več kakor je bilo predvidoma potrebno za bodoče leto. Zaradi tega je bilo razumljivo, da je morala nastopiti lakota, če je bilo leto nerodovito in ker ni mogel kmetu pomagati niti krajevni zemljiški gospod.

Civilizacijski nivo našega kmeta je bil do časa železnice zelo nizek, da ne rečemo patriarhalen, ter je odgovarjal v mnogem nivoju, ki ga srečamo danes pogosto še na Balkanu ali pa v naših zaostalih slovenskih krajih, na primer v Kranju na Kozjanskem. L. 1644 so v Gortini na bivši koroško-stajerski meji med 46 kmečkimi domovi imeli denar doma le sedmi domovi. Stanje živine v hlevih je — razen ovac, ki jih je danes mnogo manj — bilo približno isto kot danes. Gospodarsko orodje od pluga in slamoreznic do kolovrata je bilo leseno in izdelano doma, tako da pred začetkom 19. stoletja ne moremo govoriti o industrijskem vplivu na kmečko življenje. Živila, ki se navajajo pri posameznih kmetijah v zapuščinskih zapisnikih, so količinsko tako nizka, da moremo reči, da je kmet do spomladi porabil vse suho meso, večino masti in slanine, in je bilo zaradi tega njegovo poletno življenje popolnoma postno.

Za obleko se je rabilo blago domačega izdelka, surovo sukno, platno in volna. Kmet je bil do meščanskih vplivov založen po potrebi za vrhno obleko, ne pa s perilom.

Srajce in spodnjih hlač srednji in manjši kmet ni potreboval. V kuhinji in na jedilni mizi so bile lesene žlice, leseni krožniki, lesene skledice, kovinaste ponve, rašnji, moznarji s tolkačem itd. V vzhodni nižinski Sloveniji je leseni pribor nadomeščal glinasti in cinasti v še večji meri kot v Alpah ali na Krasu.

POMESČANJENI IN PATRIARHALNI KMET

Duševno življenje kmeta je bilo tesno povezano s cerkvijo. Žegnanje ali lepa nedelja pri farni cerkvi je bil za kmeta farana največji praznik. Tedaj so bila daleč v ozadju zborovanja soseske, nikakor pa ne gostovanja ob porokah, kratih, žetvi, trgatvi itd. Duševni interes kmeta je bil omejen po težnji za ohranitvijo posestva in premoženja ter po njegovem erotičnem življenju. Posvetno je bil dirigan po predpisih gosposčine, moralno pa po naukih cerkve. Pomanjkanje politične svobode v dobi fevdalne uprave mu ni dopustilo širšega razuma ter je tako ostalo kmetovo politično stremenje omejeno na interese njegove osebe pri soseski in pa na sosesko kot skupno posest vasi. Fiziolokratizem je vidna svetovnonazorska reakcija proti temu stanju, vzrasliemu iz poznega fevdalizma.

Fiziolokratizem je s predhodnim merkantilizmom s novimi cestami in s podvigom domače obrti dvignil našega kmeta, zlasti ob velikih cestah Maribor—Ljubljana—Trst, Celovec—Ljubljana s tem, da ga je uvedel v meščansko življenje, na drugi strani pa z uvedbo koruze ob koncu 17. stoletja ter krompirja ob koncu 18. stoletja.

Delovne sile so s kmetov začele odhajati na ceste, zlasti med voznike ter se vračale domov brez zaslužka, navajene sicer na meščanski življenjski standard, a nespodobne za kmečko delo. Posledica je bila propadanje voznikega kmeta na velikih cestah in kupčenje male posesti v rokah posameznih gostilničarjev, obrtnikov ali prevoznikov podjetnikov. Železnice so delo velikih cest nadaljevale in podobno je utikal tudi liberalizem, ki je našega kmeta zapeljal na zemljiški odvezi l. 1848.

Posledica liberalističnega razvoja na kmetih je bila današnja dvodelnost slovenskega kmečkega prebivalstva. Na eni strani pomeščanjeni kmet, predvsem v okolici mest in tam, kjer je zemlja vzgojila industrijske rastline (hmelj), ter tam, kjer se je razvil promet z lesom itd., na drugi strani pa večinski patriarhalno živeči kmet po Dolenjskem, v Beli Krajini, za Sotlo, v Haložah, v vsem Podravju in v Prekmurju ter po hribovitih Gorenjskem.

Meščanski tip kmeta živi v prehrani, obleki, stanovanju in duševnem življenju meščansko življenje, patriarhalni tip kmeta vzdržuje kontinuiteto s kmetom iz predfiziolokratske dobe v vsem svojem duševnem življenju, v prehrani, obleki in stanovanju. Značilno za patriarhalnega kmeta v nasprotju z meščanskim je istovrtna hrana iz dneva v dan brez bistvene spremembe

in kmetne sorazmerne pomanjkanje mleka, zabele ali masti. Alkohol se smatra pri patriarhalnem kmetu vednoma za dopolnilo k jedi.

RAZMERJE 1:2, KI KAZE PEREC PROBLEMA

Po vsem tem lahko rečemo, da je življenjski nivo našega kmeta posledica zgodovinskih prilik in zemljepisnega položaja slovenske zemlje. Zgodovinska kontinuiteta v življenjskem nivoju se je ohranila v od prometa oddaljenih krajih v življenju patriarhalnega človeka, čigar povprečni življenjski nivo je pod povprečnostjo srednjeevropskega kmeta in čigar življenje je v prehrani in v kulturi doma in duševnosti nezadostno in pasivno. Moderni promet in tehnična kultura pa sta razvila pomeščanjenje kmeta v okolici naših mest ter v industrijskih krajih ter ob večjih prometnih žilah. Pomeščanjeni kmet se je začel baviti z meščanskimi posli od obrti do trgovine, s čimer je svoj življenjski nivo pomeščanil, ne da bi dvignil sorazmerno tudi proizvodnjo posestva in zemlje, na kateri živi.

Potrebno je torej pri patriarhalnem kmetu dvigniti obtem z njegovim življenjskim nivojem tudi njegovo proizvodnjo in to ne v prid trgovine ali prodaje, temveč predvsem v korist napredka njegovega življenjskega nivoja, njegovega lastnega konzuma, kar bi dovedlo do njegove zadostne prehrane in aktivne duševne delavnosti.

Številčna primerjava med meščanskim in patriarhalnim slovenskim kmetom je zaradi pomanjkanja statistike zelo težka. Lahko cenimo število meščanskega in število patriarhalnega slovenskega kmeta, torej zadostno in nezadostno prehranjenega ter duševno aktivnega in pasivnega, v medsebojnem razmerju 1:2. Pri tem pa je upoštevati, da se število meščanskega kmeta že pol stoletja manjša, ker prehajajo kmečka posestva v meščanske roke.

Iz Celja

— Slovenski novinarji bodo zborovali v Celju. Na belo nedeljo 16. t. m. ob 10.15 se bo pričel v sejni dvorani na mestnem poglavarstvu v Celju občni zbor stavbne in gospodarske zadruge »Novinarski dom«, ob 11. pa redni letni občni zbor ljubljanske sekcije Jugoslovenskega novinarskega udruženja. Po občnem zboru bo skupno kosilo v hotelu »Evropa«, za popoldne pa so predvideni izleti v lepo celjsko okolico.

— Zadnje predavanje na ljudskem vseučilišču v tej sezoni bo v ponedeljek 17. t. m. ob 20. Predaval bo docent dr. Cholera, šef banovinskega instituta za raziskavanje raka, o borbi proti rakastim obolenjem. Zanimivo in poučno predavanje bodo ponazorovale skloptične slike.

— Celjski oktet bo priredil v ponedeljek 17. t. m. ob 20. v mali dvorani Celjskega doma vokalni koncert pod geslom »Slovanška pesem« in bo izvajal 20 slovanških skladb. Kot solistka bo sodelovala sopranistka ga. Marjanca Kalanova. Koncert bo nudil lep umetniški užitek. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Slomškove tiskovne zadruge.

— Pevski koncert gimnazije in meščanskih šol. V nedeljo 30. t. m. ob 17. bo v celjskem gledališču koncert pevskih zborov drž. realne gimnazije, drž. deške in dekliške meščanske šole ter meščanske šole šolskih sester v Celju.

— Ponovitev mladinske telovadne akademije Sokolskega društva Celja I bo na

belo nedeljo 16. t. m. ob 16. v telovadnici v Sokolskem domu v Guberju. Udeležite se te lepe sokolske prireditve v čim večjem številu!

— Akademija podmladka Jadranske straže na celjski gimnaziji bo v torek 9. maja. Na sporedu bodo telovadne, glasbene, recitacijske in dramske točke.

— Zanimiva nogometna tekma. Za drugo, izločilno finalno tekmo med Čakovčkim SK in SK Celjem, ki se bo pričela v nedeljo 16. t. m. ob 16.15 na Glaziji, vlada zelo živahno zanimanje. Prvo tekmo v Čakovcu je odločil CSK s 3:0 sebi v prid. Ker so gostje v dobri formi in bo moštvo SK Celja napelo vse sile, da doseže časten rezultat, se obeta napeta borba. Tekma je za SK Celje tudi prestižnega pomena, ker igrajo isti dan celjski Atletiki kot lokalni rivali SK Celja drugo finalno tekmo na Jesenicah s SK Bratstvom. Ob 14.30 se bo pričela na Glaziji predtekma.

— Nesreča na cesti. Ko je vozil 47letni posestnik Franc Ojstršek z Ojstrege pri Laškem kamenje, se je s kamenjem naložen voz na cesti nenadno nagnil in zvrnil na Ojstrška ter mu zlomil levo roko v ramenu. Ojstrška so odali v celjsko bolnico.

— V celjski bolnici je umrl v petek 18. letni Franc Ganc, sin preužitkarja iz Zabuškova pri Sevnici.

— Nočne lekarniške službe ima od sobote 15. t. m. do vštete petka 21. t. m. lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

— Akademski pevski zbor iz Ljubljane pride v Celje v soboto 22. t. m. Ob 20. uri priredi koncert v »Unionu«. Pel bo isti program kakor na ljubljanskem koncertu 3. aprila, s katerim je dosegel velik uspeh. Naslov koncerta je: Pesem slovenske preporoda. Za Celje bo ta koncert največji dogodek v zadnjih letih. Zbor pride v Celje kompleten (nad 60 članov).

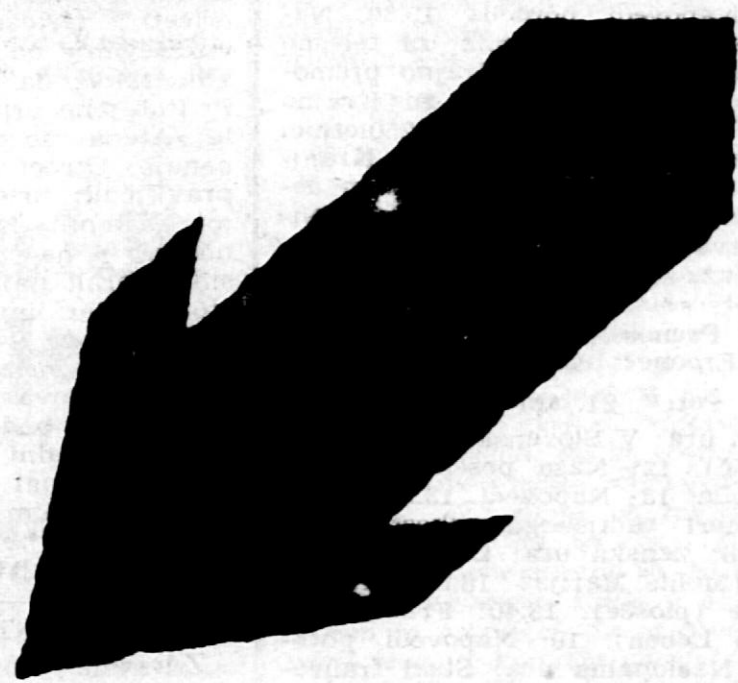
— Avto mu je zlomil roko in nogo. V četrtak okrog 19. je vozil 40-letni posestnik Ivan Dolar z Zelenega pri Vel. Piščici les iz gozda. Ko je prispel v Socko pri Zg. Ponikvi in stopal ob vozu, je privozil nasprotni osebnemu avtomobil in ga podrl na tla. Dolar si je zlomil desno nogo pod kolonom in levo roko pod ramenom. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

— S koli in motiko. V Lopaci pri Pilštani sta dva fanta napadla 24letnega preužitkarjevega sina Rudolfa Kolariča s kolo in ga hudo poškodovala. V sredo okrog 19. je sin nekega posestnika iz Nove vasi pri Smarju v prepiru udaril 20letnega posestnikovega sina Viktorja Kovačiča iz Smarja pri Jelšah z motiko po glavi in mu prizadel težko poškodbo. Poškodovanca se zdravita v celjski bolnici.

Iz Kranja

— Strelska družina v Kranju prične na belo nedeljo 16. t. m. na svojem strelišču v Struzevem z rednimi strelskimi vajami. V tovrstno priredi malo nagradno tekmo, katere se lahko udeležijo samo člani Strel. družine v Kranju, ostali pa lahko tekmujejo izven konkurence. Za naše vrle Struzevčane bo postavljena posebna tarča na 150 m, a za ostale na 200 m. Cena municije je: za člane vsak naboj 50 par, za nečlane 60 par. K nedeljski otvoritvi vabimo predvsem članstvo, želimo pa velike udeležbe tudi od strani ostalega občinstva. Tekmovanje bo od 9. ure jutraj do 5. ure popoldne.

PORTLAND CEMENT

je najbolj popolen in najbolj ekonomičen gradbeni material, ki ustreza vsem zahtevam moderne gradbene tehnike in omogoča izvajanje najdržnejših stavbnih konstrukcij in najraznovrstnejših izdelkov

„CEMENT“ A.D.

LJUBLJANA - BEograd - ZAGREB - SPLIT

Radioprogram

Nedelja, 16. aprila.

8: Ruski sekstet. 9: Napovedi, poročila. 9.15: Prenske cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 10.15: Verski govor (Jože Jagodic). 10.30: Koncert lahke glasbe (oddelček godbe »Sloves«). 11.30: Koncert operne glasbe. Sodelujejo: ga. Mila Kogej, Ferdo Lupsa. 13: Napovedi. 13.20: Pevski zbor prosvetnega društva Kranj. 14: Vse mogoče, kar kdo hoče (pišče po željah). 16.30: Kmet. ura: Prva pomoč pri nesrečah in poročila domačinov (dr. J. Koren). 17: Plesi: Vstajenje, oratorij (prens iz Vatikana). Izvajajo ob 40letnici skladbe. Sodelujejo: Zbor in solisti. Skitske kapele ob spremljevanju orkestra ELAR. Dirigira avtor L. Petosi. — 18.30: Plošče. 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. Djura Jakšič kot pripovednik (vevko Petiovič iz Beograda). 19.50: Plošče. 20: Koncert radijskega orkestra. 21.10: Klavirski koncert ge. Mirce Saničeve. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Pester spored. Igra radijski orkester. Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 17. aprila.

12: Odmevi iz Poljske (plošče). — 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Faberki iz vsakdanjega zdravstva: O prehladih (dr. Anton Breclj). 18.20: Koroške pesmi (plošče). — 18.40: Iz kulturnega življenja koroških Slovencev (prof. Lj. Potočnik). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Stara čakavska popevka — z glasbenimi ilustracijami (Ivan Matečič — profesor iz Beograda). 19.50: Zanimivosti. 20: Komorni pihalni trio (V. Campa — flauta, M. Ravbar — klarinet, G. Lopar — fagot). 20.45: Plesna glasba na klavirju (Ch. Kunz). 21: Koncert radijskega orkestra. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Duet harmonik: brata Goloba. Konec ob 23. uri.

Torek, 18. aprila.

11: Šolska ura: Življenjske slike iz Beke krajine. 12: Z našega juga (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Razigrani zvoki (plošče). 18.40: Cisto srce vodi k Bogu (Fr. Terzaglav). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Oživljenje slovenskega banakarstva (Drago Potočnik iz Ljubljane). 19.50: Deset minut zabave. 20: V sodobnem ritmu (plošče). 20.30: Večer ljubljanskih konservatoristov. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki, igra radijski orkester. Konec ob 23. uri.

Sreda, 19. aprila.

12: Zborovski koncert (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Štirje fantje. 14: Napovedi. 18: Mladinska ura: a) Macocha in druga čudesa Moravskega kraja (dr. Valter Bohinec); b) Opazuj in poslušaj prof. Miroslav Adlešič. 18.40: Ob mejniku naše vzgojne kulture (prof. Etkin Bojč). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Meštrovčeva dela v leso. II. del (Branko Mašič iz Zagreba). 19.50: Uvod v prenos. 20: Prenske opere iz ljubljanskega gledališča. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (V. Ukmari); v II. odmoru: Napovedi, poročila. Konec ob 23. uri.

Četrtek, 20. aprila.

12: Jozek in Ježek. 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarč). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Predavanje min za telesno vzgojo naroda. 19.50: »Za krajno premoženje — za krajno uboženje«. Ob 250letnici izida Valvazorjeve Slave vojvodine Kranjske. — Vrsta prizorov o življenjskem delu velikega moža. — Rokopis pripravil Niko Kuref. Izvajajo člani radijske igr. družine. Vodi inž. Pengov. 21: Reprodukcijski koncert simf. glasbe. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Prenske pesne glasbe iz restavracije »Emonec«. Konec ob 23. uri.

Petek, 21. aprila.

11: Šolska ura. V Slovenski krajini (Julija Šušteršič). 12: Naša pesem (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Ženska ura: Letošnje modne novosti (Mehle Marija). 18.20: Francoske popevke (plošče). 18.40: Francosčina (dr. Stanko Leben). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Stari francoski potopisci o Jugoslaviji (dr. Jorjo Tačič iz Beograda). 19.50: Pomladanske planske ture (dr. Arncst Brilej). 20: Po domače (plošče). 20.30: Koncert. Sodelujejo: šefka Korencanova in radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec. 22: Napovedi, poročila. Konec ob 23. uri.

22: Napovedi, poročila. Konec ob 23. uri.

Sobota, 22. aprila.

12: V pisani vrsti poskočni napevi, pri poslušalstvu veseli odmevi (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: V pisani vrsti poskočni napevi, pri poslušalstvu veseli odmevi (plošče). 14: Napovedi. 17: Otroška ura a) Selma Lagerlöf: Kako je Nils Holgersen potpoval z divjimi gosmi. — Povest v nadaljevanjih; b) Tetka Marička pripoveduje. 18: Za delopust igra radijski orkester. 18.40: Nove umetnine v cerkvah kamniškega okraja (prof. Fr. Zen). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. Razvoj mesta Zagreba od 1918 do danes (Ivica Šiprak, publicist iz Zagreba). 19.50: Pregled sporeda. 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: »Pomlad v dežjo gree«. — Pusan večer, ki ga izvajajo: Fantje na vasi; sestre Stritarjeve in člani radijske družine. Besedilo: Enka, vodstvo: Jože Zupan. 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester). Konec ob 23. uri.

Iz Brežic

— Nov frizerski salon je otvoril včeraj teden v Umekovem lokalu naš aktivni član Sokola Božidar Varlec. Do zadnjega je več let delal v frizerskem salonu g. Pajdaša Gustava odkoder ga poznamo kot zelo sposobnega in vestnega v njegovi stroki. Podprimo nacionalnega in zavednega demačina in omogočimo mu kar najboljši obstoj in napredek.

— Napredovanje v sodni službi. Pri našem sodišču so napredovali g. sodnik Karlošek Janko iz 4-2 skupine v 4-1 skup., g. pisarniški official Lebič Miloš za višjeje g. officiala 7. skupine ter Ivanc Vincenc za kancista 10. skupine. Obenem z napredovanjem pa je bil slednji premeščen k sreskemu sodišču v Cerkljo. Vsem trem iskreno čestitamo k napredovanju, g. Ivancu pa želimo na novem službenem mestu mnogo uspehov in zadovoljstva.

— Podmladka Jadranske straže v Brežicah sta priredila v soboto 1. t. m. v Narodnem domu akademijo. Dvorana je bila polna in tudi spored je bil dober in je obsegal pevске deklaracijske, recitacijske in godbene ter druge zabavne točke. O morju in slovenski književnosti je predaval pisatelj g. Albert Širok iz Ljubljane. Potem je bilo žrebanje številka na vstopnicah. Izžrebana je bila številka dijakinje gđe Lebič Milje, ki bo imela možnost iti brezplačno na izlet na morje, ki ga priredi letos c. binkošti krajevni odbor JS v Brežicah.

— Karambol. V ponedeljek proti večeru smo bili priče težje nesreče. Dva dijaka iz kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu sta se pripeljala z motornim kolesom z dvorišča tuk gostilničarja g. Bogoviča Ivana. Čim sta privozila na cesto, sta delala ostre ovinko in kazalo je da se šaltita. Po kakih 50 m take vožnje, pa se je vozilo usodno nagnilo potegnito vozača podse spremlevalca pa je vrgel par metrov na pločnik. Voznik je obelzel nezavesten in so ga takoj prenesli v Bogovičovo gostilno, dočim se spremlevalcu ni nič pripetilo.

»Malo gledališček« ali »Otroški oder«

bo nastopil prvič v nedeljo dne 16. t. m. ob pol 11 dopoldne na odru franciškanke Prosvete Zelja, da bi najmanjši nastopili se je uresničila. Otroci tako radi igrajo in plešejo da smo končno morali prirediti z igracimi. Sati je bilo vedno oviravanje od strani mamic in tudi drugih. Zaka! da otroci več ne nastopajo. Prihujbene urice ki jih je svoj čas me la »Atena« so izostale in popolnoma prenehale. Otroci pa so se naveličali samo pravičnični uric — raiši bi namreč sami nastopili. Ker pa imajo v šoli dosti učenja in ne sme pri tem troeti pouk — smo izbrali najmanjši in jih učili za nastop. Kadar jim je le čas dopuščal Gospa Golia in gđe S. Danilova sta sami pripravili igrice. Prizore. Zrežirala pa je gospa Avg. Danilova.

Nastopile bodo vile, palčki gozdni prebivalci, paradni vojak, kralj princ, princesa ter drugi. Ker je čisti dobiček namenjen revnim otrokom v šoli, vas vabimo, da osetite to matineo v nedeljo 16. t. m. ob pol 11 uri. Konec ob 12.21-n.

PREVIDNOST JE MATI MODROSTI

Zdravnik sloveč specialist, toda zelo drag sreča svojega bivšega pacienta in mu pravi: No, kako se kaj počutite?

Bivši pacient odgovori nekam v zadregi: No, gospod doktor, pripravljem sem vam povedati to, samo če ne bo nič stalo.

MALI OGLASI

Beseda 50 par davek posebej. Preklic izjave beseda Din L davek posebej.

Za pisane odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

Linolej

za kuhinje ima najceneje v zalogi SEVER — Ljubljana. Strokovno polaganje linoleja.

RAZNO

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

MOŠKI,

ki trpi na seksualni nevrastitvi odnosno

impotenci,

nezdostnosti funkciji spolnih zvez, duševni depresiji, poskusite

OKASA

100 tablet 220 din

ki so jih mnogi zdravniki prekusili in so kot hormonski preparat odobrili.

Posiljamo naravnost Poštne na zaračunavamo.

LEKARNA MR. KOZMAN, Beograd, Ierazije br. 6.

Izvozna banka, Reg. S. br. 5732-1934.

OGLASUJTE

male oglase

»Slovenski Narod«

Beseda samo 50 par

TRAJNO ONDULACIJO

s 6-mesečno garancijo, v modernih frizurah Vam napravi z najnovejšim aparatom za ceno din 60.— »Salon Merlak«. Sv. Petra c. 76. 1253

30 PAR ENILANJE

azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic, Velika zaloga perja po 1.— din. »Julijana«. Gospodstvska c. 12.

ZA VSAKO DRUŽINO

NAJLEPŠA OBLACILA

Posebno moške obleke, trenčkoti, krasne perle itd. si nabavite najhitreje in najceneje pri

»K. S. K.«

Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

Sveže natifinise, auroveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani

se pripravijo sledim in slabotnim osobam

KLISEJE

END IN VECBARVNE

Jugografika

SWAPETRA NASIP ST. 23

SEMENA

prava erfurtska, uradno preizkušena, dobiti v trgovini pri

M. WIDMAYER

LIJUBLJANA

Cankarjevo nabrežje št. 3

Podružnica: Tyrševa c. 51

Stojnica:

Nabrežje 20. septembra

MESAR IN KLOBASICAR

trgovca živine z vsemi obrtnimi pravicami in z nekaj kapitala, želi pristopiti kot družabnik k začetrniku ali začetrnici, ki bi imel veselje do te obrti in nima svojih obrtnih pravic. Pismene ponudbe: Franjo Kokalj, Maribor, Meljska c. 68. 1292

KOLARSKA DELAVNICA

z vsem inventarjem, se ugodno odda. — Naslov: Holler Ivan, kolar, Marenberg. 1293

FOTO APARAT

»Rolleiflex« št. 523850 se je včeraj pozabil na Sv. Katarini. Najditelj naj ga izroči proti nagradi v upravi tega lista. 1286

GOSTILNA PUTRIČ

priredi danes in jutri domačo zabavo s plesom. Izborna vina, gorka in mrzla jedila. Vljudno vabljeni. 1298

SOBE

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

SOBO ODDAN

boljšemu zakonskemu paru ali dvema gospodinjicama za 1. maj. Naslov v upravi Slov. Naroda. 1276

PRODAM

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

Najcenejši nakup

—

S. Rebolj & dru

Miklošičeva cesta

AKO PRODAJAS KUPUJES

OGLASUJ

V MALI OGLASNIK

»SLOV. NARODA«

NAJCENEJŠI IZDAJER

POCENI NAPRODAJ

več prvovrstnih koles, šivalnih strojev in otroških vozičkov pri »Prometu« (nasproti Križanske cerkve). 1287

ŠIVALNI STROJI

proti gotovini kakor tudi na obroke. — Zahtevajte prospekt! Sprejema zastopnike Josip Uršič, šivalni stroji, kolesa, otroški vozički, Celje, Narodni dom 23/T.

SOBNA KREDENCA

zelo lepa, poceni naprodaj. — Metni trg 13/II. 1299

KOLESA: NSU

Diamant, Wanderer, Dürkopp, Triumph itd. kupite najceneje edino le pri trvdri PLEVEL v Preski, p. Medvode. 1288

ŽIVALI

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

CISTOKRVNE KUNCE

francoske ovnače po nizki ceni prodam. Lovro Zemva, Bezenškova ul. 13. 1285

KUPIM

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

ELEKTROMOTOR

v dobrem stanju, od 30 do 40 KS, kupim. Lovro Zemva, Bezenškova ul. 13. 1278

SLUŽBE

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

FRIZERKO ALI FRIZERJA

prvovrstno moč — išče salon Ernješ, Sušak. 1279

VSAKI OSEBI

ali družini nudim stalen zasluzek »MARA« — Maribor, Orožnova 6, Celje, Slomškova trg 1. — Pietinica — razposiljalnica. 22/M.

KROJSKI POMOČNIK

vajen mešanega dela, želi premeniti mesto v večji kraj Gorenjske ali štajerske. Naslov: Klavžar Franc, pošto ležde, Raka pri Krškem. 1294

POSEST

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

VILA

nad 4 leta davka prosta, 4 sobe, kopalnica, kuhinja, veranda, terasa, kleti, sadni vrt itd. — naprodaj za 240.000 din. Maribor, Metelkova 23. 1269

STANOVANJA

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din.

KRASNO STANOVANJE

4 sob s pritlikinami se odda v šmarci pri Kamniku, 5 minut od postaje Duplice. Cena nizka. Pr merno za upokojenca. Po-udbe pod »šmarca« na upravo tega lista. 1247

Otroški vozički najnovejših modelov

Dvokolesa, motorji, tricikli

šivalni stroji pogreznjivi

PO ZELO NIZKI CENI — CENIKI FRANKO

»TRIBUNA« F. BATJEL

LJUBLJANA, Karlovska cesta 4 — Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

SAMO NEKOLIKO PAR VEC

in Vaše zdravje je sigurno zavarovano

Neprimerno bolj fina in zdrava.

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVLIJA je

NAŠ VAL

SPOREDÍ evropskih radijskih postaj na vseh valovih, roman, novela, modni pregled, novice iz radijskega sveta, filmska smotra, nagradni natečaj.

UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.

Inseriraj v Slov. Narodu

NAJLEPŠA IZBIRA POMLADNIH NOVOSTI

V DAMSKI KONFEKCIJI PAULIN, šelenburgova ulica.

VERDI

12

— Prepustiva času, da on oceni, kakšna je »Traviata«, toda ti se mi smiliš... Ali pa veste, kaj je Piave, se obrne Verdi k ravnatelju gledališča. Prihodnje leto se bo sezona začela s »Traviato« ali pa v Benetkah ne bo uprizorjeno nobeno moje delo več.

Giuseppina joče. Verdi jo tolaži, tiho, toplo, nežno.

— Kar naj žvižgajo, toda verjemi mi, da mi bodo še ploskali kakor ponoreli... Ni to prvič, boš videla...

Leto dni pozneje pred kavarno Florian v Benetkah. Tam sede patriciji in isti mladenič hiti iz gledališča. Ves je zasopel.

— Ploskajo!... ploskajo! Saj predstave kar končati ne morejo, toliko je ploskanja in navdušenja.

— No, mar nisem dejal, da je Verdi genij, ali se ne spominjate?

— Kako? se začudi drugi. — Lani ste vendar trdili, da je Verdi napihnen balon, ki so ga Benetke izpraznile in iztrezile.

— Jaz? Nikoli nisem tega trdil. Verdi je genij. To je pravo božansko navdahnjenje.

Sezona leta 1859 v Neaplju. Na gledaliških vratih stoji, da bo prvič uprizorjena opera »Maskerada«. Toda do uprizoritve ne pride, ker jo policija prepove, ker je »Maskerada« revolucionarna. Neapelj pa stoji pred velikimi dogodki... Morala je

v Rim, pa tudi tam ni šlo gladko tja do februarja. Novo navdušenje, ki je prešinilo množice in jih popeljalo v vojno za osvobodjenje in zedinjenje Italije.

Tisto jutro je dočkal Verdi v svoji vili pri Sveti Agati. Zapeli so zvonovi iz zvonika vaške cerkve, a ljudstvo je prepevalo:

— Glej, Peppino, to je tvoje delo!

— Pretiravaš, Peppina, saj nisem bil jaz na vojni, — se brani Verdi.

— Nisi? Nisi bil? Bil si! Tvoje pesmi, tvoje arije so bile puške, ki so nam prinesle svobodo.

Ta čas pride pošta. Grof Cavour piše Verdiju:

»Dve imeni sta v čast Italiji, to sta Aleksander Manzoni in Giuseppe Verdi. Ti dve imeni italijanskega genija sta pomagali domovini in zastopniki morata biti v narodnem predstavništvu starejši Manzoni v senatu, a mlajši Verdi v parlamentu.«

— Krasno! Postal si celo narodni poslanec, — vzkligne Peppina.

— Krasno? Hm... Saj to je najslabše Sicer pa, kaj bom jaz počel v parlamentu? — odgovori Verdi.

— Pomni, dragi Peppino, kadar piše Cavour, mu ni mogoče odreči poslušnosti, — zašepeče Giuseppina.

Verdi v parlamentu. Poslanci leve in desne se pripravajo. Kriče, z